

مقدمه

دیر زمانی است که اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء علیها السلام حوزه علمیه خواهران قم، پاسخگوی سؤالهای فقهی بانوان پرسشگر، مشاور و همراه رهپویان معارف الهی در سطحی گسترده (حضور، تلفنی، ایمیل و مکاتبه‌ای) است و طبعاً از این رهگذر می‌بایست آراء و نظرات مراجع عظام را از آخرین منابع و مآخذ فقهی آنان به طور مستند به دست آورد.

به علت استقبال پاسخگویان به مسائل شرعی در سراسر کشور، معینه‌ها و مبلغین حج و عمره از کتاب دو جلدی حج، بر آن شدیم تا جهت سهولت کار این عزیزان، آراء چهارده تن از مراجع (آیات عظام: امام خمینی علیه السلام، اراکی علیه السلام، بهجت علیه السلام، تبریزی علیه السلام، خامنه‌ای علیه السلام، خوئی علیه السلام، سیستانی علیه السلام، شبیری زنجانی علیه السلام، صافی گلپایگانی علیه السلام، فاضل لنکرانی علیه السلام، گلپایگانی علیه السلام، مکارم شیرازی علیه السلام، نوری همدانی علیه السلام و وحید خراسانی علیه السلام) را به صورت خلاصه، دسته‌بندی و منسجم گردآوری نماییم؛ امید است مفید واقع گردد.

خواهشمند است در صورت مشاهده هر گونه سهو و خطا در جزوه، با شماره‌های ۰۲۵۳۲۱۱۲۴۵۸ و ۰۲۵۳۲۱۱۲۴۵۲ تماس حاصل فرمائید.

قابل ذکر است دسته‌بندی نظرات، براساس تفاوت فتاوی‌ مراجع می‌باشد.

اصل تمامی استفتائات و مستندات فقهی در کتاب حج در آرشیو اداره پاسخ به سؤالات دینی موجود است.

مقلدین مقام معظّم رهبری - دام‌ظله‌العالی - با شماره‌های ۰۲۵۳۷۱۱۲۲۵۳-۷ و مقلدین سایر مراجع عظام - دام‌ظله‌العالی - با شماره‌های ۰۲۵۳۱۷۶۸ می‌توانند جهت پرسش سؤالات شرعی خود، صبح‌ها ساعت ۸ الی اذان ظهر و عصرها ساعت ۱۹-۱۶ (نیمسال اول) و ۱۸-۱۵ (نیمسال دوم) تماس حاصل نمایند.

پاسخگویی و مشاوره اعتقادی:

(ساعت ۱۴-۱۲): ۰۲۵۳۱۷۶۸

آدرس سایت پاسخ به سؤالات فقه و معارف:

www.pasokhbesoalat.ir

سفارش محصولات فرهنگی:

۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹

پاسخگویی و مشاوره احکام فقهی حضوری: جامعة الزهراء علیها السلام ،
ساختمان مدیریت، طبقه اول

«و من الله التوفيق»

جامعة الزهراء علیها السلام معاونت فرهنگی - تبلیغی

اداره پاسخ به سؤالات دینی (فقه و معارف)

تابستان ۱۳۹۸

﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ
الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾
(آل عمران/۹۷)

حج؛ زیارت کردن خانه خدا و انجام اعمالی است که دستور داده‌اند به جا آورده شود و در تمام عمر بر کسی که شرایط آن را دارا باشد یک مرتبه واجب می‌شود.

فهرست مطالب

اعمال حج تمتع

احرام (به بحث احرام در عمره رجوع شود).

طهارت از حدث برای محرم شدن ۱۲

وقوف در عرفات

رفتن به مکه بعد از وقوف در عرفات و قبل از ورود به مشعرالحرام ۱۳

وقوف در مشعرالحرام

کوچ اضطراری معذورین از مشعرالحرام ۱۴

زوال عذر پس از درک وقوف اضطراری مشعر ۱۷

درک وقوف اضطراری زنان در مشعرالحرام و با نیابت آنان در حج ۱۸

اعمال منی^۱

- حدّ منی^۱ ۱۹
- نائب گرفتن در رمی جمره عقبه با تمکّن بر انجام آن در ساعات‌های خلوت ۲۰
- استنابه در رمی برای بانوان ۲۲
- به علت خوف از ازدحام جمعیت ۲۲
- رمی جمرات در قسمت‌های توسعه یافته ۲۵
- تأخیر انداختن رمی جمره عقبه برای زنان از شب عید به شب یازدهم ۲۷
- وجود ریگ مستعمل بین ریگهای بکر در رمی ۲۹
- بازگشت مجدد به منی^۱ در غروب روز دوازدهم ۳۰
- ترک عمدی نماز طواف مستحب ۳۱

اعمال خاص بانوان در حج**احکام حائض**

- نذر حائض برای احرام قبل از میقات و اذن همسر در صحّت نذر ۳۲
- ورود حائض به مسجد شجره و مُحرم شدن در حال توقّف ۳۴
- وظیفه حائض نسبت به احرام در میقات با علم به پاک نشدن در وقت ۳۵
- وظیفه حائض نسبت به انجام اعمال در تجاوز خون از عدد عادت با علم به پاک شدن قبل از ده روز ۳۸
- استفاده از تامپون برای خارج نشدن خون حیض و ورود به مسجدین ۳۹
- انجام طواف با شروع حیض و یقین به پاک شدن از سه روز ۴۰

- طواف با پاکی قبل از ده روز و عدم علم به استمرار پاکی ۴۱
- شروع حیض بعد از شوط چهارم طواف عمره تمتع ۴۴
- شروع حیض بعد از طواف عمره تمتع و قبل از نماز طواف ۴۷
- شروع حیض بعد از علم به بطلان طواف عمره تمتع ۵۰
- علم به بطلان نماز طواف عمره تمتع و تأخیر اعاده آن به سبب حیض ۵۳
- تقدیم یا تأخیر سعی در انجام اعمال مکه قبل از وقوفین ۵۵
- علم به بقاء حیض پس از سعی ۵۷
- علم به بقاء حیض در اثنای سعی ۵۹
- نائب گرفتن حائض در سعی ۶۱
- محرم شدن حائض به تصور استحاضه و انجام اعمال عمره‌ی تمتع ۶۳

احکام مستحاضه

- وظیفه مستحاضه قلیله برای طواف و نماز طواف ۶۷
- وظیفه مستحاضه متوسطه برای طواف واجب و نماز طواف ۷۲
- وظیفه مستحاضه کثیره برای طواف واجب و نماز آن ۷۸
- اختیار و وجوب تحفظ مستحاضه برای نماز واجب، طواف و نماز طواف ۸۴
- وظیفه مستحاضه در انجام طواف با علم یا احتمال به پاک شدن در آخر وقت ۹۰
- اجیر شدن مستحاضه برای نماز و حج ۹۱

احکام عمومی حج تمتع

- ۹۲..... برداشتن سنگ از صفا و مروه و مشعرالحرام
- ۹۴..... تحیت مسجد الحرام
- ۹۵..... سه روز روزه مستحبی در مدینه
- ۹۶..... گرفتن یک روز روزه در مدینه
- ۹۷..... نذر روزه غیر رمضان در ماه مبارک رمضان برای مسافر
- ۹۸..... حکم نماز با قصد اقامت در مدینه و خروج هر روزه به مسجد شجره
- ۱۰۱..... شرکت در نماز جماعت اهل تسنن
- ۱۰۴..... نذر اعتکاف در مسجدین و معذور از اداء نذر
- ۱۰۶..... نماز جماعت استداره‌ای در مسجد الحرام
- ۱۰۹..... نماز در طبقه دوم و سوم مسجد الحرام
- ۱۱۰..... نماز مسافر در مکه معظمه و مدینه منوره
- ۱۱۴..... نماز در هواپیما
- ۱۱۶..... وضو با آب زمزم
- ۱۱۷..... تقدم و تأخر سجده بر فرش و لباس از جنس کتان و ... در صورت تقیه
- ۱۲۰..... ختم قرآن در مکه معظمه

اعمال حج دو بخش است: (۱) عمره تمتع (۲) حج تمتع

بخش اول) عمره تمتع

۱. کیفیت احرام؛ (پوشیدن لباس احرام، برای زنان لباس خاصی نیست).
۲. نیت؛ (محرم می شوم به احرام عمره‌ی تمتع از حجة الاسلام و ترک می کنم محرمات احرام را قربة الى الله).
۳. گفتن تلبیة؛ «لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، اِنَّ الْحَمْدَ وَالْبِعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ» بعد از گفتن تلبیة از محرمات احرام دوری کند.

اعمال مسجد الحرام:

۱. نیت طواف عمره تمتع، قبل از رسیدن به حجرالاسود (طواف عمره تمتع (هفت دور کامل) از حجة الاسلام به جا می آورم و طواف را از حجرالاسود شروع و به حجرالاسود به پایان می رسانم قربة الى الله).
۲. نماز طواف عمره؛ دو رکعت نماز طواف عمره تمتع از حجة الاسلام به جا می آورم قربة الى الله. (کیفیت آن همانند نماز صبح و به واجبات می توان اکتفا کرد)
۳. سعی بین صفا و مروه؛ (سعی می کنم (هفت شوط) بین صفا و مروه برای عمره تمتع از حجة الاسلام قربة الى الله. (شروع سعی از صفا و ختم آن به مروه))
۴. تقصیر: تقصیر می کنم برای عمره تمتع از حجة الاسلام قربة الى الله. (کوتاه کردن مقداری از ناخن یا مو)

بخش دوم) اعمال حج تمتع

۱. احرام بستن در مکه (بعد از پوشیدن لباس احرام نیت می‌کند) محرم می‌شوم برای حج تمتع از حجة الاسلام و ترک می‌کنم محرّمات احرام را قرۃ الی الله و گفتن تلبیه.
۲. وقوف در عرفات روز نهم (از ظهر تا غروب آفتاب)
۳. وقوف در مشعر الحرام
۴. اعمال منی
۵. قربانی در روز دهم
۶. تقصیر
۷. شب یازدهم و دوازدهم، بیتوته (به سر بردن در منی) و روز یازدهم و دوازدهم، رمی جمره سه گانه. اولی (وسطی، عقبه) به هر کدام هفت سنگ.
۸. اعمال مکه بعد از برگشتن از منی طواف حج تمتع، طواف حج تمتع از حجة الاسلام (هفت دور)، نماز طواف حج تمتع، سعی بین صفا و مروه (هفت دور). طواف نساء به نیت حج تمتع و نماز طواف نساء.

«تقبل الله اعمالکم»

طهارت از حدث برای محرم شدن

سؤال: آیا برای محرم شدن طهارت از حدث (اصغر و اکبر) شرط است؟

پاسخ:

۱. در صحت احرام طهارت از حدث شرط نیست.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، بهجت رحمته الله، تبریزی رحمته الله،
 خامنه‌ای رحمته الله، خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله، شیرازی رحمته الله، زنجانی رحمته الله،
 صافی گلپایگانی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، گلپایگانی رحمته الله، مکارم
 شیرازی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله

رفتن به مکه بعد از وقوف در عرفات و قبل از

ورود به مشعرالحرام

سؤال: آیا مُحرم می‌تواند پس از وقوف در عرفات در شب عید چند ساعتی به مکه رفته و پیش از اذان صبح یا پیش از نیمه شب خود را به مشعرالحرام برساند؟

پاسخ:

۱. جایز است.

★ آیات عظام: خامنه‌ای رحمته، سیستانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته،

شیری زنجانی رحمته

۲. واجب است در مشعرالحرام بیتوته کند (تمام شب در مشعرالحرام بماند).

★ آیات عظام: سبحانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته

گلپایگانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته، نوری همدانی رحمته

۳. احتیاط واجب آن است در مشعرالحرام بیتوته کند (تمام شب در مشعرالحرام بماند).

★ آیت الله بهجت رحمته و آیت الله تبریزی رحمته

۴. رفتن به مکه بنا بر احتیاط واجب جایز نیست.

★ آیت الله وحید خراسانی رحمته

کوچ اضطراری معذورین از مشعرالحرام

سؤال: آیا معذورین مثل زنان، کودکان، بیماران، پیرمردان و افراد ضعیف و نیز اشخاصی که برای پرستاری یا راهنمایی آن‌ها لازم است همراه باشند^۱، می‌توانند پیش از نیمه شب از مشعرالحرام به منی^۱ کوچ کنند؟

پاسخ:

۱. جایز است شب عید مقداری توقف نموده و قبل از طلوع فجر به سوی منی^۱ کوچ کنند.

* آیات عظام: بهجت رحمته، تبریزی رحمته، خوئی رحمته، خامنه‌ای رحمته
سیستانی رحمته

۲. مقداری از شب را در مشعرالحرام بمانند و ذکر خدا بگویند (مانند لا اله الا الله، سبحان الله) و سپس به منی^۱ بروند.

* آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته و آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته

۱. برای اطلاع از حکم همراهان در وقوف اختیاری مشعرالحرام به عنوان "زوال عذر پس از درک وقوف اضطراری مشعرالحرام" مراجعه شود.
۲. مراد از نیمه شب از غروب آفتاب تا طلوع فجر محاسبه می‌شود.

۳. اگر شب را در مشعر الحرام به قصد وقوف مانده باشند، می‌توانند قبل از طلوع فجر از مشعر الحرام به منی^۱ بروند و احتیاط (واجب) آن است که در مشعر الحرام ذکر خدا را ترک نکنند، هر چند مختصر و کم باشد.

* آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه و آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

۴. مقداری از شب را در مشعر الحرام توقف کرده و بعد به منی^۱ کوچ کنند و احتیاط واجب آن است که پیش از نیمه شب حرکت نکنند.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه،

نوری همدانی رحمته الله علیه

۵. هرگاه پیش از نیمه شب وارد مشعر الحرام شوند و کمی در مشعر الحرام توقف کنند به نحوی که مسمای وقوف به عمل آید، آن‌گاه که شب از نیمه گذشت از حد مشعر الحرام خارج شوند (نیمه شب از مغرب تا طلوع آفتاب حساب می‌شود).

* آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

۱. حد نیمه شب از مغرب تا طلوع آفتاب حساب می‌شود.

۶. بنابر احتیاط واجب باید ساعتی از شب را در مشعرالحرام بمانند و قبل از طلوع فجر از آن جا به منی^۱ کوچ کنند و احتیاط مستحب آن است که وقوفش بعد از نیمه شب باشد (نیمه شب از غروب آفتاب تا طلوع فجر صادق محاسبه می شود).

★ آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۱. حدّ نیمه شب از غروب آفتاب تا طلوع فجر صادق محاسبه می شود.

زوال عذر پس از درک وقوف اضطراری مشعر

سؤال: خدمه‌ی کاروانها و کسانی که به جهت همراهی زنان (پرستاران و همراه معذورین) وقوف اضطراری مشعر را در شب درک می‌کنند و بعد از نیمه شب و قبل از اذان صبح به منی^۱ می‌روند، آیا باید برای درک وقوف اختیاری (از اذان صبح تا طلوع آفتاب) به مشعرالحرام برگردند؟

پاسخ:

۱. لازم نیست برگردند.

* آیات عظام: سیستانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. باید برگردند.

* آیات عظام: بهجت^۱ رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، شیری زنجان^۲ رحمته الله علیه

صافی گلپایگانی^۳ رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی^۴ رحمته الله علیه

۳. احتیاط واجب باید برگردند.

* آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۱. در صورت تمکن.

۲. اگر حرجی نباشد.

۳. در صورت تمکن.

۴. در صورت تمکن.

درک وقوف اضطراری زنان در مشعرالحرام و با نیابت آنان در حج

سؤال: زنی که وقوف اضطراری مشعرالحرام را درک کرده و به منی می‌رود، نیابت او برای حج چه حکمی دارد؟

پاسخ:

۱. نیابتش صحیح است.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، اراکی رحمته الله، بهجت رحمته الله، تبریزی رحمته الله، خامنه‌ای رحمته الله، خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله، شیرازی رحمته الله، زنجانی رحمته الله، صافی گلپایگانی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، گلپایگانی رحمته الله، مکارم شیرازی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله.

حدّ منی^۱

سؤال: حدّ منی^۱ جَمْرَه عقبه است یا خود عَقَبه که گردنه بزرگی است؟

پاسخ:

۱. حدّ منی^۱ جمره عقبه است.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۲. حدّ منی^۱ بنا بر احتیاط جمره ی عقبه است.

★ آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

۳. حدّ منی^۱ عقبه است.

★ آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه و آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۴. حدّ منی^۱، جمره نیست از گردنه است تا وادی محسر، البته

گردنه و وادی محسر خارج است.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۵. باید از اصل خبره ثقه استعلام شود.

★ آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

۶. حد منی^۱ با علامت مخصوصی مشخص شده است.

★ آیات عظام: صافی گلپایگانی رحمته الله علیه گلپایگانی رحمته الله علیه

مکارم شیرازی رحمته الله علیه

نائب گرفتن در رمی جمره عقبه با تمکن بر انجام

آن در ساعت‌های خلوت

سؤال: اگر بعد از ظهر عید قربان که جمره‌ی عقبه خلوت است شخصی قادر به رمی باشد، ولی به خاطر انجام قربانی در روز عید، در صبح عید برای رمی نائب گرفته، اکنون چه تکلیفی دارد؟

پاسخ:

۱. رمی را باید قضا کند.

★ آیات عظام: خامنه‌ای رحمته سیستانی رحمته، گلپایگانی رحمته

مکارم شیرازی رحمته

۲. رمی را باید بنابر احتیاط (واجب) قضا کند و اگر نمی‌تواند،

نائب بگیرد و اگر بقیه اعمال را با اعتقاد به صحت انجام

داده صحیح است.

★ آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته

۱. با جهل به مسأله اگر امکان رمی در بعد از ظهر است خودش باید رمی کند.

۳. باید رمی را قضا کند و اگر نمی تواند نایب بگیرد.

★ آیات عظام: بهجت علیه السلام، نوری همدانی علیه السلام، وحید

خراسانی علیه السلام^۲

۴. اگر روزهای تشریق (۱۱ تا ۱۳ ذی الحجه) متوجه شد، رمی

را قبل از رمی ادایی آن روز قضا کند و چنانچه بعد از آن

متوجه شود، تکلیفی ندارد.

★ آیت الله شبیری زنجانی علیه السلام^۳

۵. اگر باقی اعمال را بعد از آن انجام داده، بنابر احتیاط

(واجب) باید آن حج را اگر حج واجب بود، اعاده نماید.

★ آیت الله تبریزی علیه السلام

۱. با جهل به مسأله اگر امکان رمی در بعد از ظهر است خودش باید رمی کند.

۲. با جهل به مسأله اگر امکان رمی در بعد از ظهر است خودش باید رمی کند.

۳. با جهل به مسأله اگر امکان رمی در بعد از ظهر است خودش باید رمی کند.

استنابه در رمی برای بانوان به علت خوف از ازدحام جمعیت

سؤال: استنابه زن در موارد زیر چه حکمی دارد:

الف) اگر زن برای رمی جمرات برود اما خوف از ازدحام جمعیت، ضرر جانی و یا جدا شدن از گروه و گم شدن داشته باشد، آیا می‌تواند برای رمی نائب بگیرد؟

ب) اگر زن بداند حضور او در رمی، سبب ایجاد خوف از ازدحام جمعیت، ضرر جانی و یا جدا شدن از گروه و گم شدن او می‌شود آیا می‌تواند بدون خروج از چادر برای رمی نائب بگیرد؟

پاسخ: الف)

۱. می‌تواند نائب بگیرد.

* آیت‌الله سیستانی رحمته‌الله و آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

۲. اگر در ساعت‌های خلوت روز یا شب هم نمی‌تواند رمی کند می‌تواند نائب بگیرد.

* آیات‌عظام: بهجت رحمته‌الله، تبریزی رحمته‌الله، خامنه‌ای رحمته‌الله

صافی گلپایگانی رحمته‌الله، مکارم شیرازی رحمته‌الله، وحید خراسانی رحمته‌الله

۱. اگر اتفاقاً خوف برطرف شد، رمی را اعاده کند.

۲. اگر خوفش منشأ عقلایی داشته باشد.

۳. سنگ‌ها به حوضچه اطراف ستون بیفتند کافی است.

۳. اگر در شب و روز عید و شب یازدهم تا صبح از رمی
جمره معذور باشد و خوفش منشأ عقلایی داشته باشد،
می تواند نایب بگیرد.

★ آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

پاسخ: (ب)

۱. می تواند نایب بگیرد.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه و آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. اگر در ساعتهای خلوت روز یا شب هم نمی تواند رمی
کند، می تواند نایب بگیرد.

★ آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه تبریزی رحمته الله علیه ۱، خامنه‌ای رحمته الله علیه صافی

گلپایگانی رحمته الله علیه مکارم شیرازی رحمته الله علیه ۳

۳. اگر خوفش منشأ عقلایی داشته باشد و در شب و روز عید
و شب یازدهم نتواند رمی کند می تواند نایب بگیرد.

★ آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

۱. اگر اتفاقاً خوف برطرف شد، رمی را اعاده کند.

۲. اگر خوفش منشأ عقلایی داشته باشد.

۳. سنگ‌ها به حوضچه اطراف ستون بیفتند کافی است.

۴. اگر شب قبل می‌داند از رمی در روز معذور است باید شب قبل رمی کند و الاً اگر در تمام زمان معین برای رمی نتواند رمی کند می‌تواند نایب بگیرد.

★ آیت‌الله وحید خراسانی رحمته‌الله‌علیه

رمی جمرات در قسمت‌های توسعه یافته

سؤال: رمی جمرات فقط در قسمت‌های اصلی مکفی است یا بخش‌های تعریض شده (توسعه یافته) جدید نیز شامل آن می‌شود؟

پاسخ:

۱. رمی باید در قسمت‌های اصلی (جمره سابق) باشد.

★ آیات عظام: بهجت^۱، تبریزی^۲، سیستانی^۳ و وحید خراسانی^۴

۲. رمی بنابر احتیاط (واجب) باید در قسمت‌های اصلی باشد.

★ آیت‌الله صافی گلپایگانی^۵

۳. رمی در قسمت‌های جدید جایز و مکفی است.

★ آیات عظام: شبیری زنجانی^۶، فاضل لنکرانی^۷، نوری همدانی^۸

۱. در صورت شناخت قسمت اصلی.

۲. باید محاذات با جمره‌ی اصلی رمی شود.

محاذات شرعی مکانی است که اگر انسان رو به قبله بایستد، میقات بدون فاصله زیاد در سمت راست یا چپ او قرار می‌گیرد.

۳. اگر رمی در قسمت‌های اصلی به سهولت انجام بگیرد، بهتر است در قسمت‌های اصلی باشد.

۴. رمی در قسمت اصلی یا جدید تفاوتی نمی‌کند کافی است سنگ را به حوضچه‌ی اطراف ستون رمی کنند.

★ آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه

۵. اگر شناخت محل اصلی ممکن باشد و رمی به آن مشقتی نداشته باشد واجب است همان جا را رمی کنند و الاً به هر جای جمره فعلی برنند، کافی است.

★ آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه

تأخیر انداختن رمی جمره عقبه برای زنان از شب

عید به شب یازدهم

سؤال: رمی جمره عقبه برای زنان در موارد زیر چه حکمی دارد؟

الف) در صورت امکان انجام رمی در روز عید، آیا می‌تواند رمی را شب عید انجام دهند؟

ب) در فرض جواز رمی زنان در شب عید، آیا زنان می‌توانند رمی را از شب عید به شب یازدهم تأخیر بیندازند؟

ج) در فرض الف و ب، اگر زن نأب باشد حکم چگونه است؟

پاسخ: الف)

۱. می‌تواند.

* آیات عظام: بهجت رحمته، تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته

سیستانی رحمته شیری زنجانی رحمته صافی گلپایگانی رحمته

فاضل لنکرانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته

۲. اگر از رمی در روز معذور باشند، می‌توانند.

* آیت‌الله وحید خراسانی رحمته

پاسخ: ب)

۱. نمی‌توانند.

★ آیات عظام: بهجت رحمته، تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته
سیستانی رحمته، شبیری زنجانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته
وحید خراسانی رحمته

۲. می‌توانند.

★ آیات الله فاضل لنکرانی رحمته و آیت الله مکارم شیرازی رحمته

پاسخ: ج)

۱. در حکم مزبور بین این که زن برای خود حج انجام دهد یا
نائب دیگری باشد، فرقی نیست.

★ آیات عظام: بهجت رحمته، تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته
سیستانی رحمته، شبیری زنجانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته
فاضل لنکرانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته و وحید خراسانی رحمته

وجود ریگ مستعمل بین ریگ‌های بکر در رمی

سؤال: اگر ریگ مستعملی با سنگ‌های بکر جمع‌آوری شده، مخلوط شود، آیا زدن هشت ریگ به جمره کافی است یا علم تفصیلی لازم است و باید معلوم شود کدام ریگ، بکر و کدام ریگ مستعمل است؟

پاسخ:

۱. زدن همان هشت ریگ کافی است (و علم تفصیلی لازم نیست).

★ آیات عظام: بهجت رضی الله عنه، سیستانی رضی الله عنه شیری زنجانی رضی الله عنه

فاضل لنکرانی رضی الله عنه، گلپایگانی رضی الله عنه، مکارم شیرازی رضی الله عنه، نوری

همدانی رضی الله عنه و حید خراسانی رضی الله عنه

۲. باید ریگ بکر به دست آورده و با آن رمی کنند.

★ آیت الله تبریزی رضی الله عنه

۳. با یقین به تحقق رمی با ریگ بکر صحیح است.

★ آیت الله خامنه‌ای رضی الله عنه

۱. بکر بودن ریگ‌ها شرط نیست هر چند احتیاط مستحب است.

بازگشت مجدد به منی^۱ در غروب روز دوازدهم

سؤال: کسی که بعد از ظهر روز دوازدهم از منی کوچ کرده و به جهتی، سهواً یا جهلاً یا عالماً، مجدداً به منی برگردد، و غروب روز دوازدهم و شب سیزدهم را درک کند، آیا بیتوته آن شب در منی یا رمی روز سیزدهم بر او واجب می‌شود؟

پاسخ:

۱. واجب است بیتوته‌ی آن شب و رمی روز سیزدهم را به جا آورد.

* آیات عظام: تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته سیستانی رحمته

وحید خراسانی رحمته

۲. احتیاط (واجب) آن است بیتوته آن شب و رمی روز سیزدهم را به جا آورد.

* آیت‌الله بهجت رحمته

۳. (بیتوته آن شب و رمی روز سیزدهم) واجب نیست.

* آیات عظام: شبیری زنجانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته

گلپایگانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته

ترک عمدی نماز طواف مستحب

سؤال: آیا شخص بعد از انجام طواف مستحب می تواند نماز طواف آن را عمداً ترک کند؟

پاسخ:

۱. می تواند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه تبریزی رحمته الله علیه خامنه‌ای رحمته الله علیه

خوئی رحمته الله علیه شیرازی رحمته الله علیه زنجانی رحمته الله علیه وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. مورد تأمل است (احتیاطاً ترک نکند).

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه و آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۳. سزاوار نیست ترک کند.

★ آیات عظام: سیستانی رحمته الله علیه صافی گلپایگانی رحمته الله علیه گلپایگانی رحمته الله علیه

نوری همدانی رحمته الله علیه

نذر حائض برای احرام قبل از میقات و اذن همسر در صحت نذر

سؤال: آیا حائض می‌تواند قبل از میقات (مسجد شجره) در مدینه با نذر^۱ مُحرم شود؟ در صورت صحت نذر، آیا اذن همسر لازم است؟

پاسخ قسمت اول سؤال

۱. احرام با نذر، قبل از میقات صحیح است.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، اراکی رحمته الله، بهجت رحمته الله،

خامنه‌ای رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله

۲. احرام در خارج از مسجد شجره (بدون نذر) جایز است،

ولی با نذر هم می‌توانند در مدینه و... مُحرم شوند.

* آیات عظام: تبریزی رحمته الله، خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله،

صافی گلپایگانی رحمته الله، گلپایگانی رحمته الله، مکارم شیرازی رحمته الله

وحید خراسانی رحمته الله

۱. یادآوری؛ در احرام با نذر باید از مکانی که نذر کرده، مُحرم شود.

۳. نمی‌توانند قبل از میقات ولو با نذر مُحرَم شوند، بلکه می‌توانند خارج از مسجد در ذوالحلیفه مُحرَم شوند.

★ آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله‌علیه

پاسخ قسمت دوم سؤال)

۱. نذر زن باید با اذن شوهر باشد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته‌الله‌علیه، اراکی رحمته‌الله‌علیه، صافی گلپایگانی رحمته‌الله‌علیه
گلپایگانی رحمته‌الله‌علیه

۲. اگر نذر زن مزاحم حق شوهر نباشد، اجازه لازم نیست.

★ آیات عظام: بهجت رحمته‌الله‌علیه، تبریزی رحمته‌الله‌علیه، خوئی رحمته‌الله‌علیه، سیستانی رحمته‌الله‌علیه
مکارم شیرازی رحمته‌الله‌علیه و حید خراسانی رحمته‌الله‌علیه

۳. اگر شوهر حضور داشته باشد احتیاط واجب آن است از او اذن بگیرد و بدون اذن، نذر او منعقد نمی‌شود.

★ آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله‌علیه

۴. نذر زن بدون اذن شوهر صحیح نیست و در صورتی که زن

با اذن شوهر به حج مشرف شده و شوهر همراه او نیست اگر از اجازه به اصل سفر، فهمیده شود که ملحقات و لوازم آن هم مورد اجازه است، چنانچه بر زن لازم باشد نذر کند، نذر او در این فرض صحیح است.

★ آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله‌علیه و آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله‌علیه

ورود حائض به مسجد شجره و مُحرم شدن در حال توقّف
سؤال: هرگاه حائض عصبیاناً وارد مسجد شجره شود و مانند
دیگران توقّف^۱ نماید و مُحرم شود، آیا احرام او صحیح است؟

پاسخ:

۱. احرام او صحیح است.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه

خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. احتیاط آن است که در خارج از مسجد نیز پس از خارج شدن از مسجد به قصد اعم از احرام و تکرار تلبیه، بار دیگر تلبیه را بگوید.

* آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

۳. اگر عمداً باشد، خالی از اشکال نیست (احتیاط آن است در خارج از مسجد، احرام را تجدید کند یا با رعایت شرایط اعلم فالاعلم که در این مسأله فتوی دارند رجوع نمایند).

* آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۱. اگر با علم و عمد در مسجد توقّف کرده مرتکب معصیت شده و باید استغفار نماید.

و **وظیفه حائض نسبت به احرام در میقات با علم به پاک نشدن در وقت**

سؤال: زنی که در میقات حائض است و می داند که نمی تواند عمره ی تمتع را در وقت خود انجام دهد؛ وظیفه او در هر یک از موارد زیر چگونه است؟

الف) در میقات با چه نیتی مُحرم شود؟

ب) در صورتی که قبل از گذشتن وقت انجام عمره خلاف آن کشف شد، وظیفه اش چیست؟

پاسخ: الف)

۱. باید به نیت حج افراد مُحرم شود.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه،

سیستانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. به نیت حج افراد مُحرم شود، هر چند بهتر است به نیت

مافی الذمه مُحرم شود.

★ آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه و آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۳. می تواند به نیت حج افراد یا به نیت ما فی الذمه محرم شود.

★ آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

۴. می تواند به قصد ما فی الذمه محرم شود.

★ آیت الله تبریزی و آیت الله خوئی رحمتهما الله علیهما

۵. احتیاط (واجب) آن است که به نیت ما فی الذمه محرم شود.

★ آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه و آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

پاسخ ب) حکم احرام بعد از کشف خلاف

۱. اعمال را تمام کند و صحیح است.

★ آیات عظام: صافی گلپایگانی رحمته الله علیه گلپایگانی رحمته الله علیه، وحید

خراسانی رحمته الله علیه

۲. باید به حج تمتع عدول کند و اعمال آن را انجام دهد.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۳. اگر امکان انجام اعمال عمره تمتع و درک عرفات قبل از

غروب باشد، به عمره تمتع عدول کند و بعد حج تمتع را

به جا آورد.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۴. اگر به نیت ما فی الذمه محرم شده، اشکالی ندارد و صحیح

است و اعمال را تمام کند.

اگر به نیت حج افراد محرم شده، احرامش باطل است و باید برای عمره تمتع مجدداً محرم شود.

★ آیات عظام: خوئی رحمته الله، خامنه‌ای رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، مکارم

شیرازی رحمته الله

۵. احرام او باطل است؛ باید برای عمره تمتع مجدداً محرم شود و سپس حج تمتع را به جا آورد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، اراکی رحمته الله، بهجت رحمته الله،

نوری همدانی رحمته الله

۱. اگر امکان احرام از میقات است باید برگردد و از میقات محرم شود والا از خارج حرم احرام می‌بندد.

وظیفه حائض نسبت به انجام اعمال در تجاوز خون از

عدد عادت با علم به پاک شدن قبل از ده روز

سؤال: زنی که دارای عادت عددیهی هفت روز است، اگر محرم شود و بیش از عددش خون ببیند، ولی می‌داند قبل از ده روز یا سر ده روز پاک می‌شود، در صورت وسعت وقت، آیا می‌تواند اعمال عمره خود را به جا آورد؟

پاسخ:

۱. نباید غسل کند و باید تا پاکی کامل صبر کند، اگرچه آلوده به خون زرد رنگ باشد بنابراین؛ نمی‌تواند اعمال عمره را انجام دهد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، اراکی رحمته الله، بهجت رحمته الله، خامنه‌ای رحمته الله، سیستانی رحمته الله، صافی گلپایگانی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، گلپایگانی رحمته الله، مکارم شیرازی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله

۲. اگر خون بعد از عدد عادت دارای نشانه حیض است باید تا پاک شدن کامل صبر کند و نمی‌تواند اعمال عمره را انجام دهد، ولی اگر خون دارای نشانه حیض نیست (مثلاً زرد رنگ است) اگرچه از ده روز نگذرد، استحاضه است (باید با رعایت احکام استحاضه اعمال خود را انجام دهد).

★ آیات عظام: خوئی رحمته الله، تبریزی رحمته الله

استفاده از تامپون برای خارج نشدن خون حیض و ورود به

مسجدین

سؤال: اگر زنی قبل از خروج خون حیض از فضای فرج (داخل مجرا) با وسیله‌ای (مثل تامپون) از خروج خون جلوگیری کند، آیا می‌تواند در این شرایط وارد مسجدالحرام و مسجدالنبی ﷺ شود؟

پاسخ:

۱. احکام حیض جاری می‌شود (نمی‌تواند وارد مسجدین شود).

★ آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله و آیت‌الله نوری همدانی رحمته‌الله

۲. شرط حیض در ابتدا خروج خون از فضای فرج است - ولو به واسطه پنبه - و تا وقتی خون از فضای فرج خارج نشده حکم حیض را ندارد. (می‌تواند وارد مسجدین شود)

★ آیات‌عظام: اراکی رحمته‌الله، تبریزی رحمته‌الله، خوئی رحمته‌الله، سیستانی رحمته‌الله

شیرازی رحمته‌الله، فاضل لنکرانی رحمته‌الله، وحید خراسانی رحمته‌الله

۳. احتیاط (واجب) آن است که نماز و روزه را مثل زن پاک انجام دهد و کارهایی را که بر حائض حرام است (ورود به مسجدین و ...) ترک کند.

★ آیات‌عظام: امام خمینی رحمته‌الله، بهجت رحمته‌الله، خامنه‌ای رحمته‌الله

صافی گلپایگانی رحمته‌الله، گلپایگانی رحمته‌الله

انجام طواف با شروع حیض و یقین به پاکی قبل از سه روز

سؤال: زنی در روز اول عادت خود قرص می‌خورد تا پاک شود. در صورتی که بداند قبل از سه روز خون قطع می‌شود، آیا می‌تواند در حال آلودگی و قبل از قطع شدن خون، محرّمات حائض و اعمال عبادی خود را اعم از نماز، روزه، مناسک حج و ... انجام دهد؟

پاسخ:

۱. حکم استحاضه را دارد و می‌تواند با رعایت احکام استحاضه اعمال عبادی خود را اعم از نماز، روزه، مناسک حج و ... انجام دهد.

☆ آیات عظام: بهجت رحمته، خامنه‌ای رحمته، سیستانی رحمته، صافی

گلپایگانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته، نوری

همدانی رحمته، وحید خراسانی رحمته

۲. در فرض سؤال؛ هر مقدار که خون ببیند، حیض است اگر چه کمتر از سه روز باشد.

☆ آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته

طواف با پاکی قبل از ده روز و عدم علم به استمرار پاکی

سؤال: زنی بعد از گذشتن پنج روز از خونریزی مستمر، با خوردن قرص پاک می‌شود، در صورتی که نمی‌داند پاکی تا دهم استمرار دارد، آیا می‌تواند طواف را انجام دهد؟

پاسخ:

اگر قبل از ده روز پاک شود و بداند که از داخل واژن (فضای فرج) کاملاً پاک شده:

الف) یقین دارد قبل از پایان ده روز دوباره خون می‌بیند.

۱. نباید غسل کند و باید به احکام حائض رفتار نماید.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه،

خامنه‌ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه،

وحید خراسانی رحمته الله علیه

یادآوری: اگر قبل از ده روز مجدداً خون ببیند (به جز مقلدین آیت الله شیری زنجانی رحمته الله علیه و آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه) طواف و نماز طواف را دوباره انجام دهد.

۱. یقین یا اطمینان داشته باشد قبل از پایان ده روز دوباره خون می‌بیند هر چند به صورت لکه زرد رنگ باشد.

۲. همان.

۲. باید غسل کند و عبادات خود را انجام دهد.

★ آیت الله شیرازی رحمته الله علیه و آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۳. احتیاطاً غسل کرده و بنا بر احتیاط واجب بین اعمال شخص طاهر (نماز و روزه) و تروک حائض (ورود به مسجد الحرام ...) جمع نماید.

★ آیات عظام: سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه

پاسخ: ب) گمان دارد یا احتمال می دهد، قبل از پایان ده روز دوباره خون می بیند.

۴. باید غسل کند و عبادات خود را انجام دهد. (بنابر این می تواند طواف و نماز طواف را انجام دهد.)

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه،

تبریزی رحمته الله علیه، خامنه ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، و حید خراسانی رحمته الله علیه

۱. یقین یا اطمینان داشته باشد قبل از پایان ده روز دوباره خون می بیند هر چند به صورت لکه زرد رنگ باشد.

۲. مگر اینکه احتمال یا گمان او بر اساس مزاج و عادت این گونه بوده که بعد از پاکی و قبل از ده روز مجدداً، بلکه خون می بیند در این صورت بنا بر احتیاط واجب بین تروک حائض (ورود به مسجد الحرام و ...) و افعال طاهر (نماز و روزه و ...) جمع نماید.

۳. همان.

پاسخ: (ج)

۵. اگر احتمال یا گمان او بر اساس مزاج و عادت‌های این گونه بوده که بعد از پاکی و قبل از ده روز مجدداً، بلکه خون می‌بیند در این صورت بنا بر احتیاط واجب بین تروک حائض (ورود به مسجد الحرام و ...) و افعال طاهر (نماز و روزه و ...) جمع نماید.

★ امام خمینی رحمته الله علیه و آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

۶. باید غسل کند و عبادات خود را انجام دهد. (بنابراین می‌تواند طواف و نماز طواف را انجام دهد).

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه

تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه،

صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه،

مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

شروع حیض بعد از شوط چهارم طواف عمره تمتع

سؤال: زنی بعد از شوط چهارم طواف عمره تمتع، خون حیض می‌بیند و می‌داند تا وقوف به عرفات پاک نمی‌شود، وظیفه او چیست؟

پاسخ:

۱. مقداری (از طواف را) که انجام داده صحیح است؛ سعی و تقصیر را انجام دهد، سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل (حیض) بقیه طواف عمره تمتع و نماز آن را قبل یا بعد از طواف حج به جا آورد.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه،

مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. مقداری که انجام داده صحیح است؛ سعی و تقصیر را انجام دهد، سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از

۱. بعد از سه شوط و نیم. طواف عمره تمتع.

منی^۱ و پاکی در حیض و انجام غسل (حیض)، بقیه طواف عمره تمتع و نماز آن را قبل از طواف حج به جا آورد.

★ آیات عظام: بهجت علیه السلام، سبحانی^۱ علیه السلام، سیستانی^۲ علیه السلام

صافی گلپایگانی^۳ علیه السلام شیری زنجانی^۳ علیه السلام

۳. مقداری را که انجام داده صحیح است و بنابر احتیاط واجب برای قضاء مقدار فوت شده قبل از رفتن به عرفات، نائب بگیرد و سعی و تقصیر را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل (حیض)، بقیه طواف عمره تمتع را قبل یا بعد از طواف حج به جا آورد و خود نیز مقدار فوت شده طواف و نماز آن را قضا نماید.

★ آیت الله گلپایگانی علیه السلام

۴. احتیاط واجب آن است سعی و تقصیر را انجام دهد و سپس به نیت ما فی الذمه - آنچه بر عهده اوست از حج افراد یا تمتع - برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل (حیض)، بقیه طواف

۱. بعد از سه شوط و نیم از طواف عمره تمتع.

۲. بقیه طواف عمره تمتع و نماز آن را قبل از طواف حج قضا نماید.

۳. بقیه طواف عمره تمتع و نماز آن را قبل از طواف حج قضا نماید.

عمره تمتع و نماز آن را قبل از طواف حج به جا آورد و پس از اتمام اعمال حج، یک عمره مفرده هم انجام دهد.

★ آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۵. باید سعی و تقصیر عمره تمتع را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی و پاکی از حیض و انجام غسل (حیض) قضای طواف عمره تمتع را (به قصد اعم از تمام و اتمام) به جا آورد و نماز طواف را هم قضا نماید.^۱

★ آیت الله تبریزی رحمته الله علیه و آیت الله خویی رحمته الله علیه

۱. چنین نیت کند که اگر یک طواف کامل بر من واجب است، که این طواف است و اگر به جا آوردن کمبود طواف سابق بر من واجب است، هر مقدار از این طواف کمبود او را تکمیل می کند بکند و باقیمانده زیادی باشد.

شروع حیض بعد از طواف عمره تمتع و قبل از نماز طواف

سؤال: اگر زنی بعد از انجام طواف عمره تمتع و قبل از خواندن نماز طواف^۱ خون حیض ببیند وظیفه او در دو صورت زیر چیست؟ الف) وسعت وقت ب) تنگی وقت

پاسخ: الف)

۱. طوافش صحیح است، ولی باید صبر کند تا از حیض پاک شود و بعد از انجام غسل حیض نماز طواف را بخواند و بقیه اعمال عمره تمتع را انجام دهد.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه و حیدرآسانی رحمته الله علیه

۱. اکثر فقهای عظام، قائلند بعد از انجام غسل حیض باید نماز طواف را پشت مقام حضرت ابراهیم (علیه السلام) بخواند.

پاسخ: ب)

۱. طوافش صحیح است؛ سعی و تقصیر عمره مفرده را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل یا بعد از طواف حج، نماز طواف عمره تمتع را بخواند و سپس بقیه اعمال حج را انجام دهد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه
صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. طوافش صحیح است؛ سعی و تقصیر عمره مفرده را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل از طواف حج، نماز طواف عمره تمتع را به جا آورد.

★ آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه،
شیرازی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه
و وحید خراسانی^۲ رحمته الله علیه

۱. بعد از پاکی از حیض و انجام غسل، نماز طواف عمره تمتع را نیت کند و بخواند.

۲. بعد از پاکی از حیض و انجام غسل، نماز طواف عمره تمتع را قضا کند.

۳. طوافش صحیح است؛ سعی و تقصیر عمره مفرده را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، بنابر احتیاط قبل طواف حج، نماز طواف عمره تمتع را بخواند.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۴. بنابر احتیاط برای نماز طواف نائب بگیرد و بعد سعی و تقصیر، عمره تمتع را انجام دهد. سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل یا بعد از طواف حج، خود نیز نماز طواف را قضا نماید.

★ آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

شروع حیض بعد از علم به بطلان طواف عمره تمتع

سؤال: زنی بعد از انجام طواف عمره تمتع، علم به بطلان طواف پیدا می‌کند و بلافاصله خون حیض می‌بیند، وظیفه او در دو صورت زیر چیست؟

(الف) وسعت وقت (ب) تنگی وقت

پاسخ: الف)

۱. صبر کند هر وقت از حیض پاک شد، طواف و نماز طواف را اعاده کند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه اراکی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. صبر کند هر وقت از حیض پاک شد، طواف و نماز طواف را اعاده کند و احتیاطاً (واجب) سعی و تقصیر را هم اعاده نماید.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۳. صبر کند هر وقت از حیض پاک شد، طواف، نماز طواف و سعی و تقصیر را اعاده کند.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سبحانی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

پاسخ: ب)

۱. برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل یا بعد از طواف حج، طواف و نماز طواف عمره را اعاده کند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه
سیستانی رحمته الله علیه شبیری زنجانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه
نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل از طواف حج، طواف، نماز طواف و سعی و تقصیر عمره را اعاده کند.

★ آیت الله خوئی رحمته الله علیه و آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

۳. احتیاط واجب باید سعی و تقصیر عمره تمتع را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از

۱. قبل از طواف حج

۲. طواف و نماز از طواف را قضا کند.

۳. قبل از طواف حج

۴. سعی و تقصیر را بنا بر احتیاط اعاده کند.

منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل از طواف حج، طواف، نماز طواف و سعی را قضا کند و بنابر احتیاط واجب، اگر تا سال بعد، استطاعت باقی ماند، حج خود را اعاده نماید.

★ آیت‌الله تبریزی رحمته

۴. برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل از طواف حج، طواف و نماز طواف عمره را اعاده کند و پس از انجام اعمال حج یک عمره مفرده نیز به جا آورد.

★ آیت‌الله سبحانی رحمته و آیت‌الله وحید خراسانی رحمته

۵. اگر بطلان طواف به خاطر جهل به مسأله باشد و حج او قهراً تبدیل به حج افراد شده و پس از آن باید یک عمره مفرده هم به جا آورد و احتیاطاً (واجب) حج را اعاده کند.

★ آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته و آیت‌الله گلپایگانی رحمته

۱. بنابر احتیاط به حج افراد تبدیل می‌شود.

علم به بطلان نماز طواف عمره تمتع و تأخیر اعاده آن به سبب حیض

سؤال: زنی که نماز طواف^۱ عمره تمتع را باطل انجام داده و قبل از وقوف به عرفات به جهت حیض نمی‌تواند نماز را اعاده کند، وظیفه‌اش چیست؟

پاسخ:

۱. عمره او صحیح است؛ سعی و تقصیر را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل قبل یا بعد از طواف حج، نماز طواف عمره تمتع را به جا آورد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه،

صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه،

نوری همدانی رحمته الله علیه

۱. اکثر فقهای عظام قائلند بعد از انجام غسل حیض باید نماز طواف را پشت مقام حضرت ابراهیم (علیه السلام) بخواند.

۲. عمره او صحیح است، سعی و تقصیر را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل از طواف حج، نماز طواف عمره تمتع را قضا کند.

★ آیات عظام: بهجت^۱، تبریزی^۲، خوئی^۳

سیستانی^۴، شبیری زنجانی^۵ و حید خراسانی^۶

۳. عمره او صحیح است؛ سعی و تقصیر را انجام دهد و سپس برای حج تمتع محرم شود و بعد از بازگشت از منی^۱ و پاکی از حیض و انجام غسل، قبل از طواف حج، احتیاطاً نماز طواف عمره تمتع را به جا آورد.

★ آیت الله مکارم شیرازی^۷

۱. بعد از بازگشت از منی و پاکی از حیض و انجام غسل حیض، نماز طواف عمره تمتع را به جا آورد.

۲. همان.

تقدیم یا تأخیر سعی در انجام اعمال مکه قبل از وقوفین

سؤال: زنی بعد از اعمال منی^۱ حائض خواهد شد؛ لذا اعمال مکه را قبل از روز نهم انجام می‌دهد، آیا می‌تواند سعی را بعد از بازگشتن از منی^۱ انجام دهد؟

پاسخ:

۱. نباید سعی را به تأخیر بیندازد.

* آیات عظام: بهجت رحمته، سیستانی رحمته، شیرازی رحمته

فاضل لنکرانی رحمته، نوری همدانی رحمته

۲. سعی را باید در وقت خودش انجام دهد.

* آیت الله تبریزی رحمته و آیت الله خوئی رحمته

۳. اگر سعی را بعد از برگشتن از منی^۱ انجام دهد، محلّ اشکال

است. (بنابر احتیاط سعی را تأخیر نیندازد)

* آیات عظام: امام خمینی رحمته، اراکی رحمته، خامنه‌ای رحمته

۴. بنابر احتیاط سعی را به تأخیر نیندازد.

* آیات عظام: صافی گلپایگانی رحمته، گلپایگانی رحمته

۵. جایز است طواف و نماز را قبل از وقوفین انجام دهد و سعی را در وقت خودش پس از اعمال روز عید به جا آورد و احتیاط واجب آن است که سعی را بعد از نماز طواف انجام دهد و در وقت خودش نیز دوباره به جا آورد.

★ آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

علم به بقاء حیض پس از سعی

سؤال: زنی به تصور این که از حیض پاک شده طواف و نماز طواف را به جا آورده و پس از سعی متوجه می شود که هنوز پاک نشده است، سعی او چه حکمی دارد؟

پاسخ:

۱. باید پس از پاکی از حیض و انجام غسل، طواف، نماز طواف و سعی را اعاده کند و بعد از سعی، تقصیر نماید.

★ آیات عظام: خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، وحید

خراسانی رحمته الله علیه

۲. باید پس از پاکی از حیض و انجام غسل، طواف و نماز طواف را اعاده کند و بنابر احتیاط (واجب) بعد از آن (طواف و نماز طواف) سعی را اعاده کرده و سپس تقصیر کند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه،

تبریزی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه،

گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۳. اگر هنگام طواف و نماز از داخل واژن (فضای فرج) پاک بوده اعمالش صحیح است و اگر از داخل واژن ناپاک بوده پس از پاکی از حیض و انجام غسل، طواف، نماز طواف و سعی را اعاده کند و بعد از آن تقصیر نماید.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

علم به بقاء حیض در اثنای سعی

سؤال: زنی به تصور این که از حیض پاک شده طواف و نماز طواف را به جا آورده ، در میان سعی متوجه می شود که هنوز پاک نشده است، سعی او چه حکمی دارد؟

پاسخ:

۱. سعی را قطع کند و پس از پاک شدن از حیض، طواف و نماز طواف را اعاده کند و احتیاط (واجب) آن است که پس از اعاده‌ی طواف و نماز، سعی را اتمام و اعاده نماید. (سعی قبلی را تمام کرده و پس از آن دوباره یک سعی کامل انجام دهد.)

☆ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه

خوئی رحمته الله علیه سیستانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

گلپایگانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. باید سعی را قطع کند و پس از پاک شدن از حیض و انجام غسل، طواف و نماز طواف را اعاده کند و (احتیاط واجب)

بعد از طواف و نماز آن، سعی را اعاده نماید. (اتمام سعی لازم نیست)

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۳. باید سعی را قطع کند و پس از پاک شدن از حیض و انجام غسل، طواف و نماز طواف و سعی را اعاده کند. (اتمام سعی لازم نیست).

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه و آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه
۴. اگر هنگام طواف و نماز طواف از داخل واژن پاک بوده، اعمالش صحیح است و اگر ناپاک بوده، پس از پاکی از حیض و انجام غسل، طواف، نماز طواف، سعی و تقصیر را انجام دهد.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۵. اگر پس از پاک شدن از حیض، برای انجام طواف، نماز طواف برای سعی وقت باقی باشد، باید اعمال گذشته را تجدید کند و اگر وقت باقی نیست حج او بر حج افراد تبدیل می شود، پس یک عمره مفرده هم به جا می آورد.

★ آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

نائب گرفتن حائض در سعی

سؤال: زنی که وظیفه‌اش در حیض، نائب گرفتن برای طواف است، آیا در سعی هم می‌تواند نائب بگیرد؟

پاسخ:

۱. محل سعی مسجد نیست و سعی را باید خودش با رعایت ترتیب بین طواف و سعی به جا آورد.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه اراکی رحمته الله علیه بهجت رحمته الله علیه خامنه‌ای رحمته الله علیه

خوئی رحمته الله علیه شبیری زنجانی رحمته الله علیه صافی گلپایگانی رحمته الله علیه فاضل

لنکرانی رحمته الله علیه گلپایگانی رحمته الله علیه مکارم شیرازی رحمته الله علیه نوری همدانی رحمته الله علیه

وحید خراسانی رحمته الله علیه

جواز استنابه در رمی با احتمال حیض شدن

سؤال: زنی که احتمال می‌دهد در اثر رمی کردن حیض شود، آیا می‌تواند برای رمی نایب بگیرد؟

پاسخ:

۱. اگر در اثر آن به مشقت می‌افتد، عذر محسوب می‌شود و می‌تواند نایب بگیرد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه

شیری زنجانی ^۱ رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه

نوری همدانی رحمته الله علیه و وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. اگر مستلزم عسر و حرج است، می‌تواند نایب بگیرد.

★ آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

۳. مجرد احتمال وقوع در مشقت مجوز استنابه نیست.

★ آیت‌الله تبریزی ^۲ رحمته الله علیه و آیت‌الله سیستانی رحمته الله علیه

۱. خوف او به درجه‌ای است که به سبب این خوف رمی در روز عید و شب عید برای او حرجی باشد.

۲. باید طواف و نماز آن را مقدم کند و بنا بر احتیاط مستحب سعی را نیز مقدم کند و در وقت خودش اعاده نماید.

۴. باید شب رمی کند و اگر تمکن از رمی در شب ندارد، برای رمی در روز به کسی نیابت دهد.

★ آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

۵. اگر زنی احتمال بدهد یا مقدمات آن مثل رفتن به پای جمرات موجب حیض می شود و با این که پزشک او را از فعالیت زیاد منع کرده تا موجب حیض نشود و در اثر حیض به مشقت می افتد بالاخص آنجانجا پس از برگشتن از منی اعمال حج را در روز دوازدهم به بعد انجام می دهد در این صورت عذر او موجه است و می تواند برای رمی نایب بگیرد.

★ آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

مُحَرَّم شدن حائض به تصور استحاضه و انجام اعمال

عمره‌ی تمتع

سؤال: زنی به تصور این که مستحاضه است در میقات محرم شده و با انجام وظایف مستحاضه اعمال عمره‌ی تمتع را به جا آورده است، پس از اعمال متوجه شده که حائض بوده، وظیفه‌ی او نسبت به اعمال عمره و حج چیست؟

پاسخ:

الف) وقت برای انجام اعمال دارد:

۱. باید اعمال را اعاده کند.

* آیات عظام: خامنه‌ای رحمته‌الله‌علیه، سیستانی رحمته‌الله‌علیه، صافی

گلپایگانی رحمته‌الله‌علیه، فاضل لنکرانی رحمته‌الله‌علیه، نوری همدانی رحمته‌الله‌علیه

وحید خراسانی رحمته‌الله‌علیه

۲. باید طواف و نماز طواف را از سر بگیرد و احتیاط این است که اگر در مکه حاضر است بقیه اعمال، مانند سعی و تقصیر را نیز اعاده کند.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

ب) وقت برای انجام اعمال وسیع نیست:

۱. با همان احرامی که بسته حج افراد انجام دهد و باید بعد از آن عمره‌ی مفرده را به جا آورد.

★ آیات عظام: تبریزی ^۱ رحمته الله علیه، سیستانی ^۲ رحمته الله علیه شبیری زنجانی ^۳ رحمته الله علیه صافی گلپایگانی رحمته الله علیه فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. الف) اگر عادت او پیش از میقات حادث شده حج او بدل از حج افراد می‌شود که باید پس از انجام مناسک حج، عمره‌ی مفرده به جا آورد.

۱. در صورت تمکن.

۲. در صورت تمکن.

۳. بعد از گذشتن روز سیزدهم عمره‌ی مفرده به جا آورد.

ب) اگر عادت او بعد از احرام از میقات بوده عمره‌ی تمتع او صحیح است فقط طواف و نماز آن باطل است و باید بعد از بازگشت از عرفات و مشعر و منی^۱ و مناسک آن طواف عمره و نماز آن را تدارک کند.

★ آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله علیه

۳. اگر هنگام طواف و نماز طواف از داخل واژن پاک بوده، اعمالش صحیح است و اگر ناپاک بوده، پس از پاکی از حیض و انجام غسل؛ طواف، نماز طواف، سعی و تقصیر را انجام دهد.

★ آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه

وظیفه مستحاضه قلیله برای طواف و نماز طواف

سؤال: وظیفه مستحاضه قلیله در صورت استمرار خون برای هر یک از طواف واجب و نماز طواف در موارد زیر چیست؟

- (الف) وضو برای هر یک از طواف و نماز طواف
 (ب) وظایف دیگر مستحاضه غیر از وضو (تطهیر ظاهر فرج، تعویض یا تطهیر پنبه، تحفظ)
 (ج) انجام طواف و نماز طواف با وضوی نمازهای یومیه

پاسخ: الف)

۱. باید برای هر یک از طواف و نماز آن وضوی مستقل بگیرد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه،

خامنه‌ای رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۲. احتیاط واجب آن است که برای هر یک از طواف و نماز طواف وضوی مستقل بگیرد.

★ آیات عظام تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، صافی

گلپایگانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

۳. اگر نماز طواف را بدون فاصله پس از طواف بخواند نیاز به وضوی مستقل نیست.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

پاسخ: (ب)

– تطهیر ظاهر فرج:

۱. اگر خون به آن رسیده باید آب بکشد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه اراکی رحمته الله علیه بهجت رحمته الله علیه تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه و حید خراسانی رحمته الله علیه

– تطهیر یا تعویض پنبه

۱. بنابر احتیاط واجب پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیات عظام امام خمینی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه،

خوئی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، و حید خراسانی رحمته الله علیه

۲. بنابر احتیاط واجب پنبه را عوض کند یا آب بکشد؛ ولی

اگر تعویض یا تطهیر پنبه (یا پارچه‌ای که برای تحفظ استفاده کرده) ما بین طواف و نماز طواف سبب فاصله‌ی زیادی شود، تعویض پنبه لازم نیست.

★ آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

۳. باید پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیت الله اراکی رحمته الله علیه صافی گلپایگانی رحمته الله علیه نوری همدانی رحمته الله علیه

۴. احتیاط مستحب آن است که پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه و آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۵. اگر بین طواف و نماز آن فاصله قابل توجه ایجاد نشود مستحاضه می تواند بدون تکرار وظایف مستحاضه نماز طواف را به جا آورد، ولی اگر بین طواف و نماز طواف فاصله قابل توجهی ایجاد شود باید هر کدام طواف و نماز طواف وظایف مستحاضه را انجام دهد، مگر اینکه اطمینان داشته باشد که در این فاصله خونی نیامده است.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

— تحفظ

۱. در صورتی که ترس از ضرر نداشته باشد باید به وسیله پنبه یا غیر آن از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه بهجت رحمته الله علیه ۱، خامنه‌ای رحمته الله علیه خوئی رحمته الله علیه ۲

۱. بعد از وضو

۲. بعد از وضو

۲. در صورتی که ضرر نداشته باشد باید به وسیله پنبه یا غیر آن از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته، فاضل

لنکرانی رحمته، وحید خراسانی رحمته

۳. اگر ایمن از ضرر باشد باید بعد از وضو (تا پایان نماز) به وسیله پنبه یا غیر آن از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیت الله سیستانی رحمته

۴. در صورتی که ضرر و مشقت شدید ندارد باید بعد از وضو تا پایان نماز به وسیله پنبه یا غیر آن از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته و آیت الله مکارم شیرازی رحمته

۵. باید بعد از وضو (تا پایان نماز) به وسیله پنبه از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیت الله اراکی رحمته

پاسخ: ج)

۱. کفایت نمی کند.

* آیات عظام: بهجت رحمته الله شیرازی زنجانی رحمته الله صافی گلپایگانی رحمته الله

فاضل لنکرانی رحمته الله

۲. بنا بر احتیاط واجب کفایت نمی کند.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، اراکی رحمته الله، خامنه ای رحمته الله

تبریزی رحمته الله، خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله، مکارم شیرازی رحمته الله

نوری همدانی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله

وظیفه مستحاضه متوسطه برای طواف واجب و نماز

طواف

سؤال: وظیفه مستحاضه متوسطه در صورت استمرار خون برای هر یک از طواف واجب و نماز آن در موارد زیر چیست؟

(الف) غسل برای هر یک از طواف و نماز طواف
(ب) وضو برای هر یک از طواف و نماز طواف
(ج) اعمال قلیله (تطهیر ظاهر فرج، تعویض یا تطهیر پنبه، تحفظ)

پاسخ: الف)

۱. غسل لازم نیست هر چند احتیاط مستحب است.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۲. یک غسل برای طواف و نماز طواف کافی است.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه و آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

و حید خراسانی رحمته الله علیه

۳. احتیاط واجب آن است که یک غسل برای طواف و نماز طواف کافی است.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته، خوئی رحمته، سیستانی رحمته،
فاضل لنکرانی رحمته

۴. باید برای هریک از طواف و نماز طواف غسل جداگانه‌ای انجام دهد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته، اراکی رحمته، خامنه‌ای رحمته
۵. احتیاط واجب آن است که برای هر یک از طواف و نماز طواف، غسل جداگانه‌ای انجام دهد.
★ آیت الله صافی گلپایگانی رحمته

پاسخ: (ب)

۱. باید برای هریک از طواف و نماز طواف وضوی مستقل بگیرد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته، اراکی رحمته، بهجت رحمته، خامنه‌ای رحمته
شیری زنجانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته
نوری همدانی رحمته

۱. احتیاط لازم است آن که یک غسل برای طواف و نماز طواف کافی است.

۲. احتیاط واجب آن است که برای هر یک از طواف و نماز طواف وضوی مستقل بگیرد.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته، خوئی رحمته، سیستانی رحمته
و حیدخراسانی رحمته

پاسخ: (ج)

- تطهیر ظاهر فرج

۱. اگر خون به آن رسیده باید آب بکشد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته، اراکی رحمته، بهجت رحمته،
تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته، خوئی رحمته، سیستانی رحمته،
شیری زنجانی رحمته صافی گلپایگانی رحمته فاضل لنکرانی رحمته
نوری همدانی رحمته، و حیدخراسانی رحمته

- تعویض یا تطهیر پنبه

۱. باید پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیات عظام: صافی گلپایگانی رحمته نوری همدانی رحمته
شیری زنجانی رحمته

۱. در صورتی که فاصله‌ی قابل توجهی بین طواف و نماز طواف ایجاد شود، مگر این که اطمینان داشته باشد در این فاصله خونی نیامده است.

۲. بنا بر احتیاط واجب پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه اراکی رحمته الله علیه بهجت رحمته الله علیه تبریزی رحمته الله علیه،

خامنه‌ای رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، شیرازی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه،

وحید خراسانی رحمته الله علیه

۳. بنا بر احتیاط مستحب پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

- تحفظ

۱. باید بعد از وضو و غسل به وسیله پنبه از بیرون آمدن خون

جلوگیری کند.

★ آیات عظام: اراکی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه،

وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. در صورتی که ترس از ضرر نداشته باشد بعد از وضو و

غسل به وسیله پنبه یا غیر آن از بیرون آمدن خون

جلوگیری کند.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۱. در صورتی که ضرر نداشته باشد.

۲. به هر مقداری که ممکن است.

۳. در صورتی که ضرر نداشته باشد.

۳. در صورتی که خون استحاضه جریان دارد و قطع نمی‌شود چنانچه برای او ضرر ندارد، بنابر احتیاط لازم بعد از غسل از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیت‌الله تبریزی رحمته

۴. در صورتی که خون استحاضه جریان دارد و قطع نمی‌شود چنانچه برای او ضرر ندارد باید از بیرون آمدن خون جلوگیری کند و احتیاط واجب آن است که جلوگیری از خروج خون قبل از وضو یا غسل انجام شود.

★ آیت‌الله سیستانی رحمته

۵. در صورتی که خون استحاضه جریان دارد و قطع نمی‌شود چنانچه برای او ضرر و مشقت شدید ندارد باید بعد از غسل و وضو تا پایان نماز از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته

۶. در صورت عدم ضرر

• اگر خون استحاضه همیشه جریان دارد و قطع نمی‌شود. باید پیش از غسل و بعد از آن به وسیله پنبه یا غیر آن از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

- اگر همیشه جریان ندارد فقط باید بعد از وضو و غسل از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، خامنه‌ای رحمته الله، صافی

گلپایگانی رحمته الله نوری همدانی رحمته الله

وظیفه مستحاضه کثیره برای طواف واجب و نماز آن

سؤال: وظیفه مستحاضه کثیره در صورت استمرار خون برای هر یک از طواف واجب و نماز طواف در موارد زیر چیست؟

(الف) غسل برای هر یک از طواف و نماز طواف

(ب) وضو برای هر یک از طواف و نماز طواف

(ج) اعمال قلیله (تطهیر ظاهر فرج، تعویض یا تطهیر پنبه،

تحفظ)

پاسخ: الف)

۱. یک غسل برای طواف و نماز طواف کافی است.

* آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۲. باید برای هر یک از طواف و نماز طواف غسل جداگانه‌ای

انجام دهد.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، نوری

همدانی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۱. اگر برای طواف غسل کرده برای نماز غسل لازم نیست.

۳. احتیاط واجب آن است که برای هر یک از طواف و نماز طواف غسل جداگانه‌ای انجام دهد.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه،
فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

۴. اگر غسل‌های نماز واجب خود را انجام داده باشد، غسل دیگری برای طواف و نماز طواف لازم نیست.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۵. اگر خون:

• مستمر باشد و قطع نشود یک غسل برای طواف و نماز طواف کافی است.

۱. در صورتی که بین طواف و نماز طواف فاصله‌ی قابل توجهی ایجاد شود، ولی اگر اطمینان داشته باشد در این فاصله خونی نیامده تکرار غسل لازم نیست.

۲. اگر فاصله بین غسل و طواف زیاد می‌شود مثل این است که نزدیک مسجد الحرام نتواند غسل کند احتیاطاً در موقع ورود به مسجد الحرام تیمم بدل از غسل نماید.

• مستمر نباشد به نحوی که بتواند پس از طواف با غسلی دیگر نماز را بخواند در حالی که خون بیرون نزده باشد، در این صورت اگر پس از غسل و انجام طواف خون بیرون نیامده بود، می‌تواند با همان غسل نماز را بخواند و اگر بیرون آمده بود به احتیاط واجب برای نماز دوباره غسل کند.

★ آیت‌الله سیستانی رحمته‌الله علیه

پاسخ: (ب)

۱. باید برای هر یک از طواف و نماز طواف وضوی مستقل بگیرد.

★ آیات‌عظام: امام خمینی رحمته‌الله علیه، اراکی رحمته‌الله علیه، بهجت رحمته‌الله علیه،

خامنه‌ای رحمته‌الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه، شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه

۲. احتیاط واجب آن است که برای هر یک از طواف و نماز طواف وضوی مستقل بگیرد.

★ آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله علیه و مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه

۱. در صورتی که بین طواف و نماز طواف فاصله قابل توجهی ایجاد شود باید اعمال مستحاضه را تکرار کند، ولی اگر اطمینان داشته باشد در این فاصله خونی نیامده است تکرار اعمال مستحاضه لازم نیست.

۳. وضو لازم نیست (غسل) استحاضه کثیره کفایت از وضو می‌کند.

★ آیات عظام: خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله، صافی گلپایگانی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله

پاسخ: ج)

- تطهیر ظاهر فرج:

۱. اگر خون به آن رسیده باید آب بکشد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، اراکی رحمته الله، بهجت رحمته الله، تبریزی رحمته الله، خامنه‌ای رحمته الله، خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله، شیرازی زنجانی رحمته الله، صافی گلپایگانی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، گلپایگانی رحمته الله، مکارم شیرازی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله

- تعویض یا تطهیر پنبه

۱. باید پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیات عظام: اراکی رحمته الله، شیرازی زنجانی رحمته الله، صافی گلپایگانی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله

۲. بنابر احتیاط واجب پنبه را عوض کند یا آب بکشد.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، بهجت رحمته الله، تبریزی رحمته الله، خامنه‌ای رحمته الله، خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله

- تحفظ

۱. باید بعد از وضو و غسل به وسیله پنبه از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیات عظام: اراکی علیه السلام بهجت علیه السلام خوئی علیه السلام فاضل لنکرانی علیه السلام

۲. اگر خون استحاضه جریان دارد و قطع نمی شود چنانچه برای او ضرر ندارد باید بعد از غسل از خروج خون جلوگیری کند.

★ آیت الله وحید خراسانی علیه السلام

۳. اگر خون استحاضه جریان دارد و قطع نمی شود چنانچه برای او ضرر ندارد بنابر احتیاط لازم بعد از غسل از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیت الله تبریزی علیه السلام و آیت الله شبیری زنجانی علیه السلام

۴. اگر خون استحاضه جریان دارد قطع نمی شود چنانچه برای او ضرر ندارد باید از خروج خون جلوگیری کند و احتیاط

۱. در صورتی که ترس از ضرر نداشته باشد.

۲. در صورتی که ضرر نداشته باشد.

۳. تا حد امکان به وسیله پنبه از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

۴. چنانچه برای او ضرر و مشقت شدید ندارد.

واجب آن است جلوگیری از خروج خون قبل از وضو یا غسل باشد.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۵. اگر خون استحاضه جریان دارد، چنانچه برای او ضرر نداشته باشد باید پیش از غسل و بعد از آن به وسیله پنبه و مانند آن از خروج خون جلوگیری کند، ولی اگر این کار مشقت زیاد دارد لازم نیست.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۶. در صورت عدم ضرر

- اگر خون استحاضه همیشه جریان دارد و قطع نمی شود باید پیش از غسل و بعد از آن به وسیله پنبه یا غیر آن از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.
- همیشه جریان ندارد فقط باید بعد از وضو و غسل از بیرون آمدن خون جلوگیری کند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، خامنه ای رحمته الله علیه، صافی

گلپایگانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

اختبار و وجوب تحفظ مستحاضه برای نماز واجب،

طواف و نماز طواف

سؤال: با وجود نوارهای جدیدی که مستحاضه داخل مهپیل (مجرای رحم یا فضای فرج) قرار می دهد تا از خروج خون کاملاً جلوگیری کند و بدین وسیله وجوب تحفظ رعایت شود؛ حکم هریک از موارد زیر را بیان فرمایید:

الف) ملاک در اختبار، وارسی ظاهر و خارج فضای فرج است یا باید نوار را خارج نمود؟

ب) در صورت حکم به خروج نوار، آیا طهارت به هم خورده و باید مجدداً غسل کرد؟

ج) آیا اختبار بین طواف و نماز طواف واجب است؟ و نیز آیا اختبار بین نماز ظهر (یا عصر) و طواف (یا نماز طواف) واجب است؟

د) آیا مستحاضه کثیره و متوسطه با غسل صلاتی می تواند طواف و نماز طواف را به جا آورد؟

و) آیا با وجود امکان غسل در نزدیکی مسجدالحرام، می تواند غسل را در هتلی که با حرم فاصله دارد؛ انجام دهد؟

هـ) اگر بین اختبار و طواف یا نماز طواف (به علت طولانی شدن راه) فاصله بیفتد، آیا مجدداً اختبار واجب است؟

پاسخ: الف)

۱. باید نوار را خارج کرده و داخل مجری را بررسی کند.

★ آیات عظام: بهجت رحمته، تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته
سیستانی رحمته، شبیری زنجانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته،
نوری همدانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته

پاسخ: ب)

۱. ملاک، بودن خون در باطن فضای فرج است پس اگر خون
در فضای فرج باشد اگرچه به ظاهر فرج نرسد، محدث
است.

★ آیات عظام: بهجت رحمته، تبریزی رحمته، شبیری زنجانی رحمته
فاضل لنکرانی رحمته، وحید خراسانی رحمته

پاسخ: ج)

• اختبار بین نماز ظهر یا عصر و طواف واجب:

۱. واجب است.

★ آیات عظام: بهجت رحمته، نوری همدانی رحمته و وحید
خراسانی رحمته

۲. اگر احتمال تغییر نوع استحاضه را بدهد واجب است.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته، سیستانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته
فاضل لنکرانی رحمته

۳. در صورت عدم تغییر حالت قبلی اختبار واجب نیست، در غیر این صورت واجب است.

★ آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

۴. در صورت خروج خون اختبار واجب است، مگر اطمینان داشته باشد در این فاصله خونی نیامده است.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

● اختبار بین طواف و نماز طواف

۱. واجب است.

★ آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه و وحید

خراسانی رحمته الله علیه

۲. اگر احتمال تغییر استحاضه می دهد واجب است.

★ آیات عظام: سیستانی رحمته الله علیه صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

۳. اگر احتمال تغییر استحاضه را می دهد بنابر احتیاط واجب است.

★ آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

۴. در صورت یقین به عدم خروج خون (از رحم به فضای فرج) اختبار واجب نیست و الا بنابر احتیاط اختبار کند.

★ آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

۵. در صورت ایجاد فاصله قابل توجه اختبار واجب است، مگر مطمئن باشد در این فاصله خونی نیامده است.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۶. با انجام غسل های روزانه اختبار لازم نیست و غسل ندارد.

★ مکارم شیرازی رحمته الله علیه

پاسخ: (د)

استحاضه متوسطه

۱. کفایت نمی کند.

★ آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه و وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. احتیاط واجب کفایت نمی کند.

★ آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه

استحاضه کثیره

۱. کفایت می کند.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۲. کفایت نمی کند.

★ آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه

صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه،

وحید خراسانی رحمته الله علیه

۳. احتیاط واجب کفایت نمی‌کند.

☆ آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه

پاسخ: و)

۱. باید نزدیک مسجد الحرام غسل کند.

☆ آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه

سیستانی رحمته الله علیه، شیرازی رحمته الله علیه، زنجانی رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه و حید خراسانی رحمته الله علیه

پاسخ: ه)

۱. واجب نیست.

☆ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۲. با تمکن واجب است.

☆ آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۱. احتیاط لازم.

۲. اگر خونی ولو در باطن بیاید نمی‌تواند از قبل غسل کند.

۳. اگر خون قطع نشود و با رفتن به هتل نتواند مبادرت به عمل کند.

۴. اگر در فاصله بین هتل و حرم مطمئن باشد خونی نمی‌آید می‌تواند در هتل غسل کند.

۳. در صورت امکان واجب است و با عدم تمکن نزدیک حرم تیمم بنماید و در فرض احتمال تبدیل اختبار واجب است.

★ آیت الله تبریزی رحمته الله علیه

۴. احتمال تبدل دهد، اختبار واجب است.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۵. اگر فاصله قابل توجه باشد و اطمینان به عدم خروج خون نداشته باشد، اختبار واجب است.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

وظیفه مستحاضه در انجام طواف با علم یا احتمال به پاک شدن در آخر وقت

سؤال: اگر مستحاضه بداند یا احتمال دهد تا آخر وقت پاک می‌شود، آیا باید صبر کند طواف (واجب) و نماز طواف را در وقت پاکي انجام دهد؟

پاسخ:

۱. صبر کردن لازم نیست هرچند موافق احتیاط استحبابی است.

★ آیات عظام: بهجت علیه السلام، سیستانی علیه السلام، شیرازی زنجانی علیه السلام

صافی گلپایگانی علیه السلام، نوری همدانی علیه السلام

۲. احتیاط (واجب) آن است که صبر کند، ولی اگر صبر کردن باعث عسر و حرج می‌شود می‌تواند تسریع کند. (می‌تواند در وسعت وقت انجام دهد).

★ آیت الله مکارم شیرازی علیه السلام

۳. اگر بداند باید صبر کند و در صورت احتمال لازم نیست، ولی اگر انجام داد و آخر وقت پاک شد بنابر احتیاط عمل را اعاده کند.

★ آیت الله وحید خراسانی علیه السلام

اجیر شدن مستحاضه برای نماز و حج

سؤال: آیا مستحاضه می تواند برای نماز (واجب) و حجّ اجیر

شود؟

پاسخ: الف) نماز

۱. نمی تواند.

* آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه و آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. بنابر احتیاط اجیر نشود.

* آیت الله سیستانی رحمته الله علیه و آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

۳. با رعایت احکام استحاضه مانعی ندارد.

* آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه و آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

ب) حج

۱. نمی تواند.

* آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۲. بنابر احتیاط اجیر نشود.

* آیت الله سیستانی رحمته الله علیه و آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

۳. با رعایت احکام استحاضه مانعی ندارد.

* آیات عظام: خامنه‌ای رحمته الله علیه شبیری زنجانی رحمته الله علیه

مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۱. محل اشکال است.

۲. محل اشکال است.

برداشتن سنگ از صفا و مروه و مشعرالحرام

سؤال: برداشتن سنگ از صفا و مروه و مشعرالحرام چه حکمی دارد؟

در صورت عدم جواز، آیا برگرداندن آن واجب است؟

پاسخ:

برداشتن سنگ از صفا و مروه

۱. مانعی ندارد.

* آیت الله تبریزی رحمته الله علیه و آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۲. جایز نیست.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه

شیری زنجانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه

نوری همدانی رحمته الله علیه

۳. بنا بر احتیاط واجب بر ندارد.

* آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه و آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

برداشتن سنگ از مشعر الحرام

۱. مانعی ندارد.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله، تبریزی رحمته الله، خامنه‌ای رحمته الله

خوئی رحمته الله، سیستانی رحمته الله، شبیری زنجانی رحمته الله فاضل

لنکرانی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله

۲. اگر موجب مفسده باشد، جایز نیست.

* آیت الله بهجت رحمته الله

۳. بنا بر احتیاط (واجب) بر ندارد.

* آیات عظام: گلپایگانی رحمته الله، مکارم شیرازی رحمته الله وحید

خراسانی رحمته الله

حکم برگرداندن سنگ

۱. باید برگرداند.

* آیت الله بهجت رحمته الله و آیت الله نوری همدانی رحمته الله

۲. احتیاطاً برگرداند.

* آیت الله وحید خراسانی رحمته الله

۳. برگرداندن لازم نیست، ولی از این امور باید پرهیز کرد.

* آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله

۴. برگرداندن لازم نیست، مگر اینکه بعد از برگرداندن در

همان مکان مورد استفاده قرار گیرد.

* آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله

تحیت مسجد الحرام

سؤال: تحیت مسجد الحرام نماز است یا طواف کعبه؟

پاسخ:

۱. انجام هر کدام (طواف یا نماز) کفایت می کند.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۲. طواف است.

★ آیات عظام: تبریزی ^۱ رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه سیستانی رحمته الله علیه

شیرازی زنجانی رحمته الله علیه صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، فاضل

لنکرانی ^۲ رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه وحید خراسانی رحمته الله علیه

۳. نماز (تحیت) است.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۱. برای کسانی که از راه دور آمده‌اند طواف است.

۲. اگر نخواهد طواف کند، می تواند نماز بخواند.

سه روز روزه مستحبی در مدینه

سؤال: آیا استحباب سه روزه، روزه مستحبی در مدینه منوره برای برآمدن حاجت، اختصاص به مسافر دارد تا شامل اهالی مدینه و کسی که قصد ده روز دارد نیز می‌شود؟

پاسخ:

۱. اختصاص به مسافر دارد (چه قصد ده روز بکند، چه قصد ده روز نکند)

* آیات عظام: تبریزی رحمته الله، سبحانی رحمته الله، شیری زنجانی رحمته الله
فاضل لنکرانی رحمته الله

۲. برای همه افراد است چه مسافر باشد چه اهالی مدینه.

* آیات عظام: خامنه‌ای رحمته الله، سیستانی رحمته الله، صافی گلپایگانی رحمته الله

گرفتن یک روز روزه در مدینه

سؤال: آیا مسافری که قصد اقامه‌ی ده روز ندارد، می‌تواند در مدینه یک روز، روزه به نیت مستحب بگیرد؟

پاسخ:

۱. استحباب آن ثابت نیست؛ بنابراین نمی‌تواند یک روز روزه در مدینه بگیرد.

★ آیات عظام: بهجت رحمته تبریزی رحمته، خامنه‌ای رحمته، سیستانی رحمته
شیرازی رحمته، زنجانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته، فاضل لنکرانی رحمته
مکارم شیرازی رحمته، نوری همدانی رحمته، وحید خراسانی رحمته

نذر روزه غیر رمضان در ماه مبارک رمضان برای مسافر

سؤال: اگر شخصی ماه رمضان، هفت روز در مکه بماند، آیا می‌تواند با نذر روزه‌ی غیر رمضان بگیرد؟

پاسخ:

در ماه مبارک رمضان روزه غیر رمضان (نذری یا غیر نذری، واجب یا مستحب) صحیح نیست.

★ آیات عظام اراکی رحمته الله، بهجت رحمته الله، سیستانی رحمته الله، شیرازی رحمته الله، زنجانی رحمته الله

صافی گلپایگانی رحمته الله، فاضل لنکرانی رحمته الله، گلپایگانی رحمته الله، مکارم

شیرازی رحمته الله، نوری همدانی رحمته الله

۱. احتیاط واجب آن است که در ماه مبارک رمضان روزه غیر رمضان (نذری یا غیر نذری - واجب یا مستحب) صحیح نیست.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته الله، خوئی رحمته الله، وحید خراسانی رحمته الله

حکم نماز با قصد اقامت در مدینه و خروج هر روزه به

مسجد شجره

سؤال: شخصی قصد دارد ده روز یا بیشتر در مدینه بماند و هر روز به مسجد شجره^۱ رفته و بعد از چند ساعتی برگردد، حکم نماز این شخص از جهت قصر و تمام در مدینه^۲ و مسجد شجره چیست؟

پاسخ:

۱. نماز تمام است.

* آیت الله سیستانی^{رحمته الله علیه} و آیت الله شبیری زنجانی^{رحمته الله علیه}

۲. اگر خروج از محل اقامت به مقداری باشد که عرفاً منافات با ماندن ده روز در یک جا نداشته باشد، نماز تمام است، مانند اینکه بخواهد در این ده روز سه دفعه و هر بار در

۱. فاصل بین مدینه و مسجد شجره کمتر از مسافت شرعی است.

۲. در خصوص تخییر در شکسته یا تمام خواندن نماز در مدینه منوره به عنوان نماز مسافر در مکه معظمه یا مدینه منوره مراجعه نماید.

۳. با فرض این که خوابگاهش در محل اقامت باشد.

حدود پنج ساعت به کمتر از مسافت شرعی برود و برگردد.

★ آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

۳. اگر بیشتر از دو ساعت باشد در صورتی که تمام روز یا شب در آنجا باشد، نماز شکسته است در غیر این صورت بنابر احتیاط واجب نماز را هم شکسته بخواند هم تمام.

★ آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۴. اگر مسجد شجره

(الف) از توابع مدینه باشد (هرچند خارج از حد ترخص) نماز تمام است.
(ب) اگر از توابع مدینه نباشد در تمام ده روز نماز شکسته است.

★ آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

۵. اگر مسجد شجره

(الف) قبل از حد ترخص مدینه باشد ← نماز تمام است.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه و آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

ب) بعد از حد ترخص مدینه باشد.

۱. چنانچه قسمت عمدۀ روز را در محل اقامت بوده و شب را در محل اقامت به سر برد، نماز تمام است.

* آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۲. اگر رفت و برگشت او بیش از دو ساعت طول بکشد، ضرری به قصد اقامت نمی‌زند در غیر این صورت نمی‌تواند قصد ده روز کند. اگر تا یک ماه هر روز برود و برگردد کثیرالسفر است و نماز تمام است.

* آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

شرکت در نماز جماعت اهل تسنن

سؤال: با توجه به توصیه برخی مراجع عظام مبنی بر شرکت زائرین بیت الله الحرام در نماز جماعت اهل تسنن در مسجد الحرام و مسجد النبی (صلی الله علیه و آله) به دلیل جلوگیری از وهن شیعه، حکم هریک از موارد زیر چیست؟

(الف) در صورت اقتدا به نماز جماعت اهل تسنن (غیر استداره‌ای) آیا کفایت از نماز واجب می‌کند؟

(ب) برفرض جواز اقتدا، آیا اختصاص به نماز ادائی دارد یا نماز قضا را هم شامل می‌شود؟

پاسخ: الف)

۱. کفایت می‌کند.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، اراکی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه
 سبحانی رحمته الله علیه فاضل لنکرانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه
 نوری همدانی رحمته الله علیه

۱. ان شاء الله مجزی است.

۲. هر چند اعاده نماز واجب احتیاطاً مستحب است.

۳. شرکت در جماعات اهل تسنن در ایام حج و مانند آن از مستحبات موکد است و موجب تقویت صفوف مسلمین در برابر دشمنان است.

۲. با قصد فرادی می‌تواند در جماعت حضور یابد و حمد و سوره را خودش آهسته بخواند و اگر نمی‌شود به نحو حدیث نفس (در دلش) بخواند و نیازی به اعاده نیست.

★ آیات عظام تبریزی رحمته، خوئی رحمته، سیستانی رحمته

۳. در حال ضرورت کفایت می‌کند و در غیر ضرورت با تمکن نماز را با شرایط کامل اعاده کند.

★ آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته و آیت‌الله گلپایگانی رحمته

۴. با قصد فرادی و عمل به وظیفه منفرد با رعایت شرایط می‌تواند در جماعت حضور یابد و اگر مکان رعایت شرایط منفرد نبود اعاده، کند.

★ آیت‌الله بهجت رحمته

۵. در شرایط کنونی کفایت نمی‌کند.

★ آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته

۱. در غیر ضرورت اگر موجب تأسف قلوب اهل تسنن و دفع اتهام به شیعه باشد، اعاده لازم نیست، اگر نه موافق احتیاط است و خروج از مسجد یا ایستادن در هنگام جماعت شایسته نیست.

پاسخ: ب)

۱. فرقی بین نماز اداء و قضا نیست.

* آیات عظام: فاضل لنکرانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته،

نوری همدانی رحمته.

۲. مختص به نماز اداء است.

* آیات الله خامنه‌ای رحمته و آیت الله صافی گلپایگانی رحمته

۳. می‌تواند با آنها نماز را بخواند و فرقی بین نماز اداء و قضا

نیست، لکن با رعایت وظیفه‌ای که در قسمت الف بیان

شده است.

* آیات عظام بهجت رحمته، تبریزی رحمته، سیستانی رحمته

۴. اقتدا در اداء و قضا جایز است، ولی کفایت از نماز واجب

و اداء یا قضا نمی‌کند.

* آیات الله شبیری زنجانی رحمته^۱

۱. در فرض تقیه اقتداء جایز است.

نذر اعتکاف در مسجدین و معذور از اداء نذر

سؤال: اگر فردی^۱ نذر کند در مسجد الحرام و مسجد النبی (صلی الله علیه و آله) معتکف^۲ شود، ولی به هر دلیل از اداء نذر معذور باشد، تکلیف او چیست؟

پاسخ:

۱. نذر وی صحیح نیست.

☆ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۲. عمل به نذر واجب نیست.

☆ آیات عظام: بهجت رحمته الله علیه، صافی گلپایگانی رحمته الله علیه فاضل

لنکرانی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

۳. اگر بتواند باید آن را بعداً قضا کند.

☆ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۱. در صورتی که نذر با شرایط صحت آن منعقد شده باشد.

۲. با توجه به این که یکی از شرایط اعتکاف روزه است، باید روزه گرفتن برای او صحیح باشد.

۳. نذر او منحل می شود.

۴. چنانچه شرعاً معذور بوده است.

۴. نذر

الف) معین بوده

(۱) اداء به آن واجب نیست.

★ آیات عظام: تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه

(۲) بنا بر احتیاط واجب سال‌های بعد قضا کند.

★ آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

ب) مطلق بوده

(۱) در وقت امکان باید انجام دهد.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه، وحید خراسانی رحمته الله علیه

نماز جماعت استداره‌ای در مسجد الحرام

سؤال: شخصی در مسجد الحرام نماز را به نحو استداره‌ای^۱ خوانده به طوری که مقابل امام یا سمت راست و چپ امام بوده، آیا نمازش را باید اعاده کند؟

پاسخ: الف) نماز جماعت به نحو استداره صحیح است:

۱. اعاده لازم نیست.

* آیات عظام: امام خمینی^۲، اراکی^۳، فاضل

لنکرانی^۴

۲. اعاده لازم نیست مشروط به این که امام به حسب دایره؛

یعنی از جهت فاصله به کعبه از دیگران جلوتر باشد.

* آیت الله مکارم شیرازی^۵ و آیت الله نوری همدانی^۵

۱. نماز جماعت استداره‌ای (دایره‌ای) همان نماز جماعت در بیت الله الحرام و در مقابل کعبه است که صفوف نمازگزاران به صورت دایره‌ای است و برخی مقابل برخی دیگر قرار می‌گیرند.

۲. در شرایط فعلی اعاده لازم نیست.

۳. در صورت مؤخر بودن مأموم در مواضع سجود و نزدیک بودن امام به کعبه.

۴. اگر برای تقیه باشد.

۵. حتی الامکان شرایط جماعت رعایت شود.

۳. اگر مأموم پشت سر امام یا در یکی از دو طرف او بایستد، اعاده ندارد، ولی اگر در مقابل بایستد باید اعاده کند.

★ آیت الله خامنه‌ای رحمته الله علیه

۴. در حال ضرورت اشکالی ندارد و احتیاط آن است که مأموم مقدم بر امام نباشد.

★ آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه و آیت الله گلپایگانی رحمته الله علیه

۵. اگر به نیت فرادی در جماعت شرکت کند باید خودش حمد و سوره را آهسته قرائت کند و اگر امکان نداشت به نحو حدیث نفس بخواند، در این صورت نماز صحیح است و اعاده ندارد.

★ آیات عظام تبریزی رحمته الله علیه و آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۶. اگر به نیت فرادی در جماعت شرکت کند و خودش حمد و سوره را بخواند اعاده ندارد و الا باید اعاده کند.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۱. ضرورت یا تألیف قلوب آنها یا دفع اتهام به شیعه و امام باید مقدم باشد؛ بنابراین اگر امام پشت حجر اسماعیل ایستاده باید مأومین از تمام اطراف نسبت فاصله بین حجر و خانه را رعایت کند.

۷. چون شرایط لازم را ندارد، باید اعاده کند.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

پاسخ: ب)

۱. جماعت به نحو استداره جایز نیست، ولی اگر به قصد فردی در جماعت شرکت کند و خودش حمد و سوره را آهسته بخواند و اگر امکان نداشت به نحو حدیث نفس بخواند، نمازش صحیح است و اعاده ندارد.

★ آیت الله خوئی رحمته الله علیه و آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

نماز در طبقه دوم و سوم مسجد الحرام

سؤال: آیا اقتدا به نماز جماعت در طبقه‌ی دوم و سوم مسجد الحرام، صحیح است؟

پاسخ:

۱. صحیح است.

* آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

۲. با فرض اتصال صحیح است.

* آیات عظام: خامنه‌ای رحمته الله علیه سبحانی رحمته الله علیه مکارم شیرازی رحمته الله علیه

۳. با رعایت وظیفه‌ی منفرد صحیح است.

* آیت الله بهجت رحمته الله علیه و آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۴. صحیح نیست و باید اعاده کند.

* آیات عظام: شبیری زنجانی رحمته الله علیه فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

و حید خراسانی رحمته الله علیه

۱. در صورتی که وظیفه حتمی او شرکت در جماعت باشد.

۲. در طبقه دوم اشکال ندارد.

۳. با نیت فردی در جماعت شرکت کند و خودش حمد و سوره را بخواند.

۴. با نیت فردی حمد و سوره را بخواند و اگر نتوانست به نحو حدیث نفس

بخواند.

۵. اگر هنگام نماز بالا باشد و امکان پایین آمدن او نیست، صحیح است.

نماز مسافر در مکه معظمه و مدینه منوره

سؤال: مسافری که قصد اقامت نکرده نمازش در مکان‌های زیر قصر است یا تمام؟

الف) مسجد الحرام و مسجد النبی ﷺ (قسمت‌های قدیم و توسعه یافته)^۱

ب) شهر مکه معظمه و مدینه منوره (قسمت‌های قدیم و توسعه یافته)

پاسخ: الف)

۱. در قسمت‌های اصلی مسجد الحرام و مسجد النبی ﷺ تمام خواندن افضل است. هر چند احتیاط مستحب آن است که نماز خارج از قسمت‌های قدیمی مسجد و ملحقات آن دو مسجد بعد از زمان ائمه العلیّه شکسته است.

* آیت الله وحید خراسانی رحمته

۱. قسمت‌هایی که اول جزء مسجد نبوده و بعد به مسجد اضافه شده است.

۲. بین شکسته و تمام خواندن مخیر است؛ بلکه تمام خواندن افضل است و احتیاط مستحب آن است که در قسمت‌های توسعه یافته قصر بخواند.

★ آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه، تبریزی رحمته الله علیه، خامنه‌ای رحمته الله علیه
رحمته الله علیه خوئی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

۳. در قسمت‌های قدیم مسجدین بین شکسته یا تمام خواندن مخیر است، ولی در قسمت‌های توسعه یافته به مسجدین احتیاط واجب آن است شکسته بخواند.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه^۳

۴. بین شکسته یا تمام خواندن مخیر است.

★ آیات عظام: صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه، مکارم شیرازی رحمته الله علیه، نوری همدانی رحمته الله علیه

۵. تخییر ثابت نیست و باید شکسته بخواند.

★ آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۱. احتیاط مستحب آن است که در کل مسجدین شکسته بخواند.

۲. بودن قید احتیاط مستحب آمده است.

۳. در قسمت‌های قدیم مسجدین احتیاط واجب آن است که نماز را شکسته بخواند. **یادآوری:** روزه در مکان‌های تخییر (مسجد الحرام، مسجدالنبی صلی الله علیه و آله، مسجد کوفه و حائر حسینی علیه السلام) به نماز ملحق نمی‌شود؛ بنابراین مادامی که در آنها قصد اقامت نکند، روزه صحیح نیست. مگر روزه‌ی سه روز مستحبی در مدینه منوره.

(ب)

۱. احتیاط واجب آن است که در کل شهر مکه و مدینه (قدیم و توسعه یافته) نماز را شکسته بخواند.

★ آیت الله امام خمینی رحمته الله علیه

۲. حکم مسافر را دارد (در کل شهر مکه و مدینه نماز را شکسته بخواند).

★ آیات عظام: اراکی رحمته الله علیه، بهجت رحمته الله علیه، شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۳. شهر مکه و مدینه قدیم ملحق به مسجدین می شود.

★ آیت الله تبریزی رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه

۴. در کل شهر مکه و مدینه بین شکسته یا تمام خواندن مخیر است اگرچه احتیاط استحبابی در اختصاص تخیر به محله های قدیمی دو شهر، بلکه در اختصاص به مسجدین است.

★ آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه

۵. در کل شهر مکه و مدینه بین شکسته یا تمام خواندن مخیر است بلکه تمام خواندن افضل است و احتیاط مستحب آن

است که شکسته بخواند و اختصاص به مسجدین ندارد.

★ آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

۶. کل شهر مکه و مدینه قدیم^۱ در شکسته یا تمام خواندن
مخیر است.

★ آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۷. کل شهر مکه و مدینه ملحق به مسجدین می شود.

★ آیات عظام: صافی گلپایگانی رحمته الله علیه، گلپایگانی رحمته الله علیه،

فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

۸. کل شهر مکه و مدینه بین شکسته یا تمام خواندن مخیر
است.

★ آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه و نوری همدانی رحمته الله علیه

۱. مکه قدیم از عقبه مدینین تا ذی طوی و مدینه زمان حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم است.

نماز در هواپیما

سؤال: با توجه به اینکه نماز در هواپیما معمولاً مانع استقرار وطمأنینه نیست، اگر اشخاصی که هنگام نماز در هواپیما هستند، علم یا احتمال می‌دهند قبل از اتمام وقت نماز به مقصد می‌رسند و می‌توانند نماز را پس از پیاده شدن از هواپیما بخوانند، آیا نماز در هواپیما با رعایت شرایط آن، مانند: قبله، رکوع و ... کفایت می‌کند یا باید تأخیر بیاندازد؟ در صورتی که نماز را در آن حال خوانده باشند و پیش از اتمام وقت نماز پیاده شوند، آیا اعاده نماز لازم است؟

پاسخ:

۱. کفایت می‌کند (نیازی به اعاده نیست).

★ آیات عظام: بهجت علیه السلام^۱، خامنه‌ای علیه السلام^۲، سیستانی علیه السلام

سیستانی علیه السلام شیری زنجانی علیه السلام مکارم شیرازی علیه السلام

نوری همدانی علیه السلام^۳

۱. اگرچه احتیاط مستحب آن است که برای بدست آوردن استقرار کامل نماز را به تأخیر بیاندازد.

۲. با تمکن از استقرار و رو به قبله بودن، بلکه جهت درک فضیلت اول وقت افضل است.

۳. اگر حرکت در هواپیما طوری است که بگویند نمازگزار دارای آرامش و سکون است.

۲. وقت نماز وسیع است ← باید تأخیر بیندازد.

وقت نماز تنگ است ← صحیح است و اعاده لازم نیست.

* آیت الله فاضل لنکرانی رحمته الله علیه و آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

۳. در صورت علم باید تأخیر بیندازد.

در صورت احتمال احتیاط واجب آن است که بخواند و چنانچه قبل از گذشتن وقف به مقصد رسید، اعاده کند.

* آیت الله تبریزی رحمته الله علیه و آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

۱. غیر از این دو صورت نماز ار بخواند و اگر پس از پیاده شدن وقت باقی باشد، احتیاطاً اعاده کند.

وضو با آب زمزم

سؤال: وضو گرفتن با آب زمزم که مخصوص نوشیدن است، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

۱. جایز نیست.

* آیت الله تبریزی رحمته الله علیه، سیستانی رحمته الله علیه

۲. اگر از شیر آب وضو بگیرد ← اشکال ندارد.

اگر از صحنها آب بردارد ← جایز نیست.

* آیت الله شبیری زنجانی رحمته الله علیه

۳. احتیاط (واجب) در ترک آن است، مگر اینکه مسئولان (امر) اجازه دهند.

* آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه و آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

۴. نظر متصدیان را رعایت کنند.

* آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

۱. چنانچه قبلاً نمی دانسته و وضو گرفته است، اعمالشان باطل نیست.

۲. این کار استعمال آب در غیر جهتی است که برای آن اختصاص داده شده است، قید مسئولان را ندارد.

تقدم و تأخر سجده بر فرش و لباس از جنس کتان و ... در صورت تقیه

سؤال: حکم سجده در مسجد النبی (صلی الله علیه و آله) و سایر مساجد مدینه منوره و مکه معظمه (در نماز جماعت و فرادی) در موارد زیر چگونه است؟
الف) سجده بر فرش در صورت تقیه.

ب) بر فرض جواز سجده بر فرش، در صورتی که شخص بتواند بر لباس خود که از جنس پنبه، کتان و ... است بدون مانعی سجده کند، آیا سجده بر فرش مجزی است؟

پاسخ: الف)

۱. اشکال ندارد و لازم نیست به جایی که سنگ است نماز بخوانند و گذاشتن مهر هم جایز نیست.

* آیات عظام: امام خمینی رحمته الله علیه اراکی رحمته الله علیه نوری همدانی رحمته الله علیه

۲. الف) امکان انجام عمل در جای دیگر یا زمان دیگر بدون تقیه وجود دارد.

۱. بدون قید گذاشتن مهر و رفتن به مکانی که سنگ فرش است.

ب) امکان انجام عمل در جای دیگر نیست و در صورت ناچاری و ضرورت تقیه حین عمل، سجده بر فرش جایز است و سجده بر مهر و کاغذ اگر موجب وهن شیعه شود، جایز نیست.

★ آیت الله بهجت رحمته الله علیه

۳. الف) اگر امکان دارد جایی که سنگ فرش است برود، باید در آنجا نماز بخواند.

ب) اگر امکان ندارد جایی که سنگ فرش است برود، (مثل روضه النبی صلی الله علیه و آله و سلم) سجده بر فرش صحیح است.

★ آیات عظام: تبریزی^۱ رحمته الله علیه، خامنه‌ای^۲ رحمته الله علیه، خوئی رحمته الله علیه،

سیستانی رحمته الله علیه، فاضل لنکرانی^۳ رحمته الله علیه، مکارم شیرازی^۴ رحمته الله علیه

۴. الف) اگر نماز را جماعت می‌خواند، مانع ندارد.

۱. گذاشتن مهر جایز نیست.

۲. بخاطر تقیه و حفظ وحدت.

۳. اگر موجب هتک و انگشت نما شدن، نشود باید به محلی که سنگ فرش است برود یا در منزل با رعایت شرایط معتبره نماز بخواند. مگر تقیه اقتضای غیر این را داشته باشد.

۴. به سهولتی بتواند به مکانی که سنگ فرش است برود.

ب) اگر نماز را فردای می‌خواند، بدون ضرورت، نمی‌تواند بر فرش سجده کند.

* آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه و آیت‌الله گلپایگانی رحمته‌الله علیه

ب)

۱. لباس تقدم بر فرش ندارد.

* آیات عظام: خامنه‌ای رحمته‌الله علیه، سیستانی رحمته‌الله علیه، نوری همدانی رحمته‌الله علیه

۲. اگر با رعایت تقیه بتواند بر لباس سجده کند، باید چنین کند.

* آیت‌الله تبریزی رحمته‌الله علیه

۳. باید بر لباس خود سجده کند.

* آیت‌الله صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه و آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمته‌الله علیه

۴. سجده بر پنبه و کتان اولویت دارد.

* آیت‌الله مکارم شیرازی رحمته‌الله علیه

۵. اگر وقت تنگ است، باید بر لباس خود سجده کند، در وسعت وقت نمی‌توان به آن اکتفا کرد.

* آیت‌الله شبیری زنجانی رحمته‌الله علیه

ختم قرآن در مکه معظمه

سؤال: یکی از مستحبات مکه، تلاوت قرآن و ختم آن است، آیا برای کسی که اعمال حج به جا می‌آورد و در روز عرفه و ایام تشریق، تلاوت قرآن را در عرفات و مشعر و منی ادامه می‌دهد، همان استحباب وجود دارد، یا خصوص شهر مکه است؟

پاسخ:

۱. استحباب دارد، ولی حکم ختم در مکه را ندارد.

☆ آیات عظام: بهجت رحمته، تبریزی رحمته، آیت‌الله خامنه‌ای رحمته،
سیستانی رحمته، شبیری زنجانی رحمته، صافی گلپایگانی رحمته،
فاضل لنکرانی رحمته، مکارم شیرازی رحمته، نوری همدانی رحمته،
وحید خراسانی رحمته